

LUNDS
UNIVERSITET

Socialhögskolan

Äntligen kände jag en tillhörighet...

- en kvalitativ studie om individers syfte och anledningar till kriminalitet utifrån
självbiografier

Sofia Johansson & Sofia Nilsson

Kandidatuppsats SOPB63

VT2024

Handledare: Mikael Sandgren

Abstract

Authors: Sofia Johansson and Sofia Nilsson

Title: I finally felt a sense of belonging... - a qualitative study about individuals' purpose and meaning of criminality based on autobiographies.

Supervisor: Mikael Sandgren

Assessor: Marie S epulchre

Criminality has always been a problem within society. During the last couple of years we have seen an increase in young peoples involvement in crime, which could indicate that the ongoing preventive work is not successful enough. The aim of this study was therefore to explore how people, who have been involved in illegal activities, describe the purpose with criminality and its reasons. We chose to make a qualitative study with six autobiographies studying how the authors describe different aspects of their criminality. For the analysis we decided to use two theories founded on symbolic interactionism, Howard S. Becker and his labeling theory together with Jack Katz and his theory seductions of crime. Both were chosen because of their different explanations regarding individuals interpretation of its social environment. The results of the study show that there are several reasons explaining why criminality became an option for each individual author. Some of the reasons are shown to be parenting ability, school, socioeconomic background and exclusion from both society and community. Regarding purpose with crime, some motivating factors turned out to be the lack of belonging, the power and the possibility to create an identity. It is shown in this study that several authors experience that authorities do not take individuals' purpose and reasons for choosing criminality into consideration when engaging with clients. With regards to the result of the study it is a possibility that these factors could be important in the social work with individuals involved in criminality. This knowledge may help us bring a better understanding of what the criminality aims to fulfill for each individual.

Keywords: purpose with crime, criminal meaning, criminal motivation, criminal meaning in social work

Innehållsförteckning

Problemformulering	5
Syfte	7
Frågeställningar	7
Arbetsfördelning	7
Tidigare forskning	8
Föräldraförmåga.....	8
Uppväxtfaktorer.....	9
Att förstå kriminalitet.....	10
Identitetsskapande och sociala konstruktioner.....	11
Vuxnas uppmärksamhet.....	12
Skolgång.....	12
Att återfalla i brott.....	13
Teori	14
Howard S. Becker - Stämplingsteorin.....	14
Jack Katz - Kriminalitetens lockelser.....	15
Metod	17
Metodologiska överväganden.....	17
Urval.....	19
Metodens tillförlitlighet.....	21
Förförståelse.....	21
Bearbetning och analys.....	21
Etiska överväganden.....	23
Resultat och analys	24
Del 1: Anledningar.....	24
Föräldraförmåga.....	25
Familjeförhållanden.....	27
Socioekonomisk bakgrund.....	28

Skola & Vänner.....	29
Utanförskap.....	31
Del 2: Syfte.....	32
Att skaffa pengar.....	32
Att vara bra på något.....	33
Att känna makt.....	35
Att få en tillhörighet och gemenskap.....	36
Att skapa en identitet.....	37
Del 3: Anledningar och syfte i kontakt med myndigheter.....	39
Att förstå individen.....	39
Att förstå grundproblematiken.....	40
Att ge trygga förutsättningar.....	42
Slutdiskussion.....	44
Referenslista.....	47
Bilaga.....	50
Kodningsschema av citat.....	50

Problemformulering

Kriminalitet är ett socialt problem som funnits under lång tid i Sverige. Fenomenet är inte nytt men de senaste åren sticker ut på så sätt att allt fler unga dras in i de kriminella miljöerna. Detta är ett allt större samhällsproblem som skadar både enskilda individer, grupper och ett helt samhälle (Brå 2023a). Den senaste tillgängliga statistiken visar att antalet personer som lagfördes för ett brott under 2022 var 110 522 stycken. Detta är en ökning med 3 procent från året innan (Brå 2023b, s. 10).

Som ett led i att arbeta mot kriminalitet har flera myndigheter, bland annat polis, socialtjänst och kriminalvård, i uppdrag att arbeta förebyggande. Socialtjänsten har framförallt ett stort ansvar när det handlar om barn och unga och deras rätt till goda och trygga uppväxtförhållanden (Socialstyrelsen 2020, s. 16). Socialtjänstens brottsförebyggande arbete ska utformas efter olika riktlinjer för att insatserna ska bli effektiva och rättssäkra. Ett par av dessa riktlinjer innebär att Socialtjänstens brottsförebyggande arbete ska utföras i samverkan med individen och samtidigt baseras på individens heltäckande behov (Socialstyrelsen 2021, s. 10). Trots detta kan vi se från Brås statistik att brottsligheten ökar.

Andershed och Andershed (2010) beskriver hur kriminella handlingars utformande kan variera mellan individer. Både gällande omfattning men även hur dessa tar sig uttryck (Andershed & Andershed 2010, s. 26). Det innebär att det är högst relevant att anpassa det sociala brottsförebyggande arbetet efter varje enskild individs förutsättningar och situation. Andershed, Andershed och Söderholm Carpelan (2010) beskriver olika metoder och strategier som kan användas i arbetet mot kriminalitet och hur de på bästa sätt bör utformas. En av de viktiga aspekterna för att skapa framgångsrika metoder är att arbeta, precis som socialtjänstens riktlinjer påvisar, utifrån den enskildes helhetsbehov. Detta innefattar bland annat att uppmärksamma individens egen önskan, problematik och övergripande riskfaktorer. Det är även essentiellt att professionella kring individen är lyhörda och uppmärksamma för att inte missa eller förbise viktiga aspekter som behöver arbetas med (Andershed, Andershed & Söderholm Carpelan 2010, s. 160).

Det är tydligt att en del förespråkar vikten av att skapa en helhetsbild av individens behov och att individens egna åsikter och uppfattningar är viktiga. Men vad betyder detta i praktiken?

Vad innebär en helhetsbild? Tas individernas egna uppfattningar om sin situation i beaktande? Myndigheternas ansvar kontra Brås brottsstatistik genererar flertalet frågor. Paradoxen mellan ökande brottsstatistik och myndigheternas ansvar att arbeta individbaserat och förebyggande gör det aktuellt att undersöka de som utfört kriminella handlingars syn på ämnet och hur samhället kan hjälpa de individer som lockas till kriminalitet.

Enligt Frant (2020) kan det vara av största vikt inom arbete mot kriminalitet att se till varför individer anser att kriminalitet är ett gynnande alternativ till deras situation. Att skapa förståelse för både anledningar och syften till kriminalitet kan öka förutsättningarna att skapa andra valmöjligheter och på så sätt gynna det brottsförebyggande arbetet (Frant, 2020). Det är alltså relevant inom socialt arbete att förstå grundorsakerna till varför en kriminell livsstil utvecklas.

För att skapa förståelse kring varför personer utvecklar en kriminell livsstil kan det vara av vikt att undersöka enskilda individers perspektiv på deras egna kriminella erfarenheter. Detta är något som Jack Katz (1990) resonerade kring när han utformade sin teori om kriminalitetens lockelser. Där menar han att brottsliga handlingar inte sällan grundas på emotionella aspekter snarare än materiella (Katz 1990). Vad kan utgöra anledningar till att en person ser kriminalitet som ett alternativ och vilket syfte fyller kriminaliteten för dem? Med tanke på att individers egna uppfattningar och helhetsbehov är essentiella aspekter i socialt arbete mot brottslighet är självbiografierna ett sätt att skapa en uppfattning om hur dessa helhetsbehov och individuella perspektiv kan se ut och uppmärksammas.

Syfte

Syftet med denna studie är att få fördjupad kunskap och förståelse för hur individer beskriver syfte samt anledningar till sina brottsliga handlingar och hur dessa har tagits i beaktande av myndigheter.

Frågeställningar

- Vad kan identifieras som anledningar till att författarna har begått kriminella handlingar utifrån författarnas egna beskrivningar?
- Vilka syften till de kriminella handlingarna kan identifieras utifrån författarnas beskrivningar?
- Hur beskriver författarna att deras anledningar och syften till kriminalitet tagits i beaktande i den hjälp de fått från myndigheter?

Arbetsfördelning

Denna uppsats har skrivits tillsammans av oss båda. Vi har båda tagit ansvar för att alla delar i uppsatsen finns och innehåller det som vi önskar presentera i studien. Vi har under arbetets gång arbetat både enskilt och tillsammans. Det enskilda arbetet har främst skett när vi läst de självbiografier som utgör empirin i denna studie. Vi har var och en läst och tagit ut citat som vi ansett vara relevanta för studiens syfte, dessa har vi sedan tillsammans diskuterat för att säkerställa att vi förstått och tolkat citaten respektive självbiografierna på ett neutralt och transparent sätt. Gällande den skrivna texten har vi till viss del delat upp arbetet på så sätt att vi skrivit olika delar var men vi har sedan gått igenom texterna tillsammans och modifierat efter att vi diskuterat. Vi har skrivit texten i ett gemensamt dokument där båda har haft möjlighet att hela tiden se vad den andra skriver.

Tidigare forskning

I kommande del redovisas flertalet artiklar med vetenskaplig forskning. Samtlig forskning innehåller information och fakta som är relevant för att kunna besvara vårt syfte och frågeställningarna. För att lokalisera den tidigare forskningen som finns med i denna studie har vi sökt efter olika artiklar via LUBsearch samt Google Scholar. När artiklarna valts ut har vi haft som krav att de ska vara granskade genom "peer-reviewed" samt att de ska handla om olika typer av kriminalitet samtidigt som vi blandat nationell och internationell forskning. Sökord vi använt oss av är: delinquency, purpose with crime, crime prevention, criminal motivation och reasons criminality.

En del av forskningen, såsom Murray och Farrington (2010), Knaappila et al. (2019), Jašarević och Fazlagić (2019) och Gauffin et al. (2013) redogör för olika riskfaktorer som kan ligga till grund för att en individ utvecklar en kriminell livsstil. Detta bidrar till analysen om författarnas anledningar till att begå kriminella handlingar. Frant (2020), Tolbaru (2020) och Skovlund och Larsen (2022) fokuserar snarare sin forskning kring vilka syften kriminalitet kan fylla vilket kan användas i delen där vi skriver om författarnas syfte. Skovlund och Larsen (2022) lyfter även hur myndigheter kan påverka individers uppfattning om sin identitet kring kriminella handlingar.

Samtliga skribenter till de vetenskapliga artiklarna är verksamma på olika universitet i världen, där de fokuserar på forskning inom sina respektive expertområden. Genomgående i den tidigare forskning kommer vi att nämna olika typer av brottslighet, såsom organiserad brottslighet, olaglig droganvändning samt nätverkskriminalitet. Detta på grund av att vi vill generera en bred bild av kriminalitet vilket även speglar självbiografierna på så sätt att de handlar om personer från olika typer av kriminella sammanhang.

Föräldraförmåga

Bristande föräldraförmåga är en aspekt som förekommer i flera av artiklarna som används i denna studie. Vi har valt att använda artiklar om detta ämne då de redogör att föräldrar har en stor inverkan och betydelse för ungas uppväxt.

Enligt Murray och Farrington (2010) kan föräldraskapet ha stor påverkan på barnets beteende. Bristande närvaro, bristande uppmärksamhet och föräldrar som inte sätter gränser skapar negativa förutsättningar för barnen. Detta kan leda till att barn utvecklar beteendeproblematik som därefter kan leda till att barnet begår brottsliga handlingar. Murray och Farrington nämner emellertid att föräldrar som straffar, utövar våld mot sina barn eller använder mycket tuffa disciplinära åtgärder likväl kan påverka barnens beteenden på samma sätt. Inte sällan utvecklar barn som utsatts för våld egna våldsamma beteenden samt begår andra brottsliga handlingar. Även konflikter och våld mellan föräldrar kan ha liknande påverkan (Murray & Farrington 2010).

Uppväxtfaktorer

Knaappila et al. (2019) utvecklar resonemanget om föräldraskap och barnets omgivning. Detta är aktuella områden för denna studie eftersom att vi vill skapa förståelse kring författarnas skildringar av vad som kan ha utgjort syften och anledningar till de kriminella handlingarna. Artikeln överensstämmer till viss del med föregående forskning från Murray och Farrington (2010). Exempelvis förespråkar även Knaappila et al. (2019) vikten av föräldrars förmåga att vara medvetna om sina barns beteendeutveckling. Det som skiljer den sistnämnda artikeln från Murray och Farrington (2010) är att den förstnämnda redogör för ett alternativt resonemang kring socioekonomisk bakgrund och identitet (Knaappila et al. 2019).

Knaappila et al. (2019) menar att barn som växer upp med större socioekonomiska utmaningar tenderar att begå brott i högre utsträckning än unga som växer upp med goda socioekonomiska förutsättningar. Studien visar, precis som Murray och Farringtons (2010) studie, att brottslighet är mer förekommande hos ungdomar som inte växer upp med båda föräldrar närvarande. Knaappila et al. (2019) påvisar även hur unga vars föräldrar är arbetslösa eller har låg utbildning tenderar att begå brott i högre utsträckning.

Studien lyfter frågan om huruvida det är ett möjligt påstående att socioekonomisk status "ärvs" i generationer. Knaappila et al. (2019) redovisar att vissa beteenden är mer vanligt förekommande i vissa socioekonomiska grupper, såsom rökning och brottslighet och att barn som föds in i familjer med begränsade socioekonomiska förutsättningar inte sällan formar liknande beteenden och liv som sina föräldrar. Den socioekonomiska statusen och tillhörande beteenden formar barnet, skapar och förstärker dess identitet (Knaappila et al. 2019).

Frant (2020) resonerar likt Knaappila et al. (2019) om ekonomiska förutsättningar som en del av orsaker till kriminalitet, men gör detta ur ett annat perspektiv. Frant (2020) påvisar att många av dem som väljer att gå med i organiserad brottslighet gör det på grund av att de saknar pengar. Förhoppningen är då att de genom kriminaliteten ska öka sina intäkter. Genom att ha alla sina grundläggande behov uppfyllda, såsom pengar, familj och tillhörighet skulle många individer inte ha valt kriminaliteten från första början. Kriminalitet skulle heller inte vara ett alternativ för de som kan få sina grundläggande behov uppfyllda på andra sätt. Framförallt pengar och en rimlig ekonomisk stabilitet ger förutsättningarna för att välja en kriminell bana så gott som obefintlig (Frant 2020, s. 106ff).

Att förstå kriminalitet

Förutom den ekonomiska aspekten till kriminalitet skriver Frant (2020) även om hur förståelse kring individer som tillhör kriminella gäng är en nyckelfaktor till att hitta en lösning på den organiserade brottsligheten. Denna artikel är relevant för denna studie på så vis att den ger alternativa förklaringar på en individs syfte med kriminalitet. Frant (2020) förespråkar vikten av förståelse för anledningarna till varför individer väljer att ansluta sig till den organiserade brottsligheten. Detta eftersom att det kan vara en hjälp till att samhället kan hitta alternativ som gör att individerna väljer en annan riktning.

Studien visar att en känsla av tillhörighet allra oftast är den känsla som individer söker när de väljer att tillhöra organiserad brottslighet. De söker en tillhörighet till en grupp och gemenskap, de söker efter att fullgöra behovet av sina sociala behov av tillhörighet (Frant 2020, s. 105, 107). För de individer vars familjer redan är involverade i ett kriminellt nätverk är det ofta obligatoriskt för de yngre individerna att ansluta sig till gänget. Detta resulterar i att det för många individer inte är en valmöjlighet utan snarare ett måste att gå med för att få ha kvar sin familj och familjens gemenskap. För många kan det också vara så att gå med i nätverket är enda sättet att kunna försörja sig själva då de utan familj skulle vara hemlösa och fattiga (Frant 2020, s. 105f). Detta kan vi se överensstämmer med Knaappila et al. (2019) som menar att individers socioekonomiska förutsättningar kan ärvas i generationer och att individers identitetsskapande inte sällan formas efter föräldrarnas.

Identitetsskapande och sociala konstruktioner

Likt Frant (2020) förespråkar Tolbaru (2020) vikten av att se kriminalitet ur ett helhetsperspektiv men redogör för detta genom andra aspekter. Artikeln är av betydelse för denna studie på grund av att den tydliggör vikten av att undersöka kriminalitetens bakomliggande orsaker, vilket samspelar väl med denna studies syfte.

Tolbaru (2020) menar att individer formas av familjeförhållanden, skolgång, sociala och kulturella faktorer. En ung person vars utveckling till vuxenlivet är aktivt pågående påverkas mycket av hur personen relaterar till andra i sin omgivning och vilken gruppidentitet den har. Upplevelser och konflikter som sker under livet påverkar individens identitetsskapande och beteende. Ett kriminellt beteende utvecklas inte sällan till följd av impulsiva, ostrukturerade och ogenomtänkta handlingar samt känslor av hopplöshet inför framtiden som utsätts för diverse konflikter och upplevelser. Det som kan tyckas motsägelsefullt är att dessa individer inte sällan blir mycket framgångsrika inom den kriminella livsstilen. De kriminella handlingarna utförs strukturerat, kontrollerat och genomtänkt där rädslan för misslyckanden eller repressalier är minimal (Tolbaru 2020).

Enligt Tolbaru (2020) är kriminella handlingar ofrånkomligt påverkade av sociala strukturer, kontexter och relationer, där varje handling bör ses som en unik händelse. Motivationen till varje handling kan variera precis som andra icke-brottsliga interaktioner och handlingar mellan människor. Kriminalitet utvecklas som en följd av känslor av missanpassning utifrån samhällets krav. Familjesituation och föräldraförmåga kan öka sårbarheten och skapa instabila grunder som ökar dessa känslor hos individen. För att skapa förståelse för kriminellt syfte och motivation är det alltså essentiellt att inte bara studera kriminella handlingar utifrån psykologiska och socioekonomiska riskfaktorer utan även den kriminellas personlighet, identitet och omgivning. Med tanke på att det finns olika typer av kriminalitet, exempelvis individer som begår tjänstebrott, yrkeskriminella och nätverkskriminella, bör det följaktligen finnas olika motivationer, olika syften och värderingar kring varför kriminella handlingar begås. Detta tydliggör därför vikten av att studera individuella faktorer för att förstå kriminalitet. Varje handling är en konsekvens av en social kontext och en reaktion för att antingen känna samhörighet eller att tydliggöra skillnader (Tolbaru 2020).

Vuxnas uppmärksamhet

Jašarević och Fazlagić (2019) skriver om vikten av en god föräldraförmåga och en fungerande skolgång. Artikelns forskning är relevant att använda i förhållande till det empiriska materialet då självbiografierna ofta skildrar dessa aspekter. Jašarević och Fazlagić skriver i sin artikel att det inte sällan förekommer diskriminering, våld, sexuella och emotionella övergrepp samt negligering av och mot barn världen över. Detta är ett utbrett problem som genererar stora och långvariga konsekvenser på barns utveckling. Barn riskerar att utsättas för våld, diskriminering, mobbning och övergrepp i olika miljöer, specifikt skolmiljön och hemmiljön (Jašarević och Fazlagić 2019).

Forskarna (Jašarević och Fazlagić 2019) påvisar att barn inte sällan undviker att berätta när de utsatts för något av ovanstående. Det är vanligt att barn känner ytterst stor rädsla för att skadas om de berättar om de negativa och traumatiska upplevelserna eller om de säger ifrån. Studien poängterar även att det inte är ovanligt att barn som utsatts för psykisk eller fysisk skada av sina föräldrar tenderar att agera likadant mot andra, eftersom att barnen har lärt sig beteendet av sina föräldrar (Jašarević och Fazlagić 2019). På grund av detta argumenterar Jašarević och Fazlagić (2019) för vikten av att uppmärksamma och samla kunskap om föräldrars bristande förmågor samt negativa beteenden gentemot sina barn. Barn måste även bli vägleda i det faktum att det är bra att berätta om sina problem och eventuella otäcka upplevelser. Skolan, lärare och annan utbildningspersonal, bör även erhålla kunskap och utbildning kring barn som negligeras, våldsutsatta barn och barn som blir utsatta för övergrepp och vad de kan göra för att hantera barnets situation (Jašarević och Fazlagić, 2019).

Skolgång

Utifrån Jašarević och Fazlagićs (2019) resonemang kan det förstås att skolmiljön utgör en viktig grund för barns mående och utveckling. Skolgång är en stor del av ungas uppväxt och därför blir det relevant att i denna studie ta del av tidigare forskning kring skolgång, skolmiljö och deras samband med kriminalitet. Gauffin et al. (2013) undersöker relationen mellan skolprestation och olaglig droganvändning. Gauffin et al. (2013) påvisar att det finns ett starkt samband mellan ungdomar som inte fullföljer skolan och olaglig droganvändning. Enligt studien är ofullständig skolgång en större riskfaktor kring olaglig droganvändning än

uppväxtens socioekonomiska status. Forskarna som skrivit artikeln poängterar även att betyg från skolgången är essentiellt i Sverige och kan avgöra en persons framtida utbildning, yrke samt framtida socioekonomiska förutsättningar. En bristande skolgång kan generera livsvägar som förespråkar droganvändning samt skapa psykisk ohälsa och stress som hanteras genom att olagligt bruka droger (Gauffin et al. 2013).

Att återfalla i brott

Artikeln från Skovlund och Larsen (2022) behandlar relevanta faktorer för denna studie eftersom att de diskuterar myndigheters roll i den process som handlar om identitetsskapande och att finna en identitet. De menar att individer med en kriminell livsstil, framförallt gängrelaterad kriminalitet, kan skapa en social identitet kring kriminaliteten. Individer kan skapa känslor av samhörighet, tillhörighet och utveckla gemensamma värderingar, normer, intressen samt beteenden liknande de andra gruppmedlemmarnas. Det vill säga, förutom att kriminaliteten genererar stora materiella tillgångar har personerna skapat ett större syfte med de kriminella handlingarna som motiverar dem att fortsätta (Skovlund & Larsen 2022).

Genom studien synliggör Skovlund och Larsen (2022) vikten av att beakta identitetsskapandet och gemenskapen i arbetet mot, framförallt, gängkriminalitet. Artikelns resultat visar att en tydlig framgångsfaktor har varit att de individer som begått en brottslig handling kommit i kontakt med en ny grupp eller person som har liknande identitet men som idag lever ett hederligt liv. Detta skapar igenkänning och visar för den individ som begått brottsliga handlingar att det går att skapa en framgångsrik identitet utan brottsliga handlingar. På detta sätt sker identitetsförändringen av egen vilja utan att myndigheter har uppmanat eller tvingat. Enligt Skovlund och Larsen (2022) är det nämligen inte ovanligt att myndigheter kategoriserar individer som "kriminell" eller "före detta kriminell". Benämningarna kan skapa en obehaglig känsla eftersom att individen slits mellan att vara trogen till kriminaliteten och att uppfylla myndigheternas önskan. Denna process missgynnar inte sällan identitetsförändringen vilket resulterar i att individen återfaller i sin kriminella livsstil (Skovlund & Larsen 2022).

Teori

I studiens resultat och analys kommer Beckers stämplingsteori samt Katz teori om kriminalitetens lockelser appliceras på utvalda resonemang. Syftet med att använda dessa teorier är att skapa alternativa förklaringsmodeller till författarnas inre processer gällande kriminalitet i förhållande till omgivningens normer. Teorierna har båda en fenomenologisk utgångspunkt och grundar sig på symbolisk interaktionism. Det fenomenologiska perspektivet ger förklaringar till hur individers egna upplevelser är deras verklighet (Burcar 2013, s. 196). Genom att applicera det fenomenologiska perspektivet kan vi få förståelse för författarnas handlingar och att självbiografierna är deras sanning. Den symboliska interaktionismen kan hjälpa till att generera förståelse för hur individers tolkning och självbild skapas och påverkas av den sociala omgivningen han befinner sig i (Berg 2013, s. 18). Till följd av detta har teorierna passande grunder och utgångspunkter för studiens syfte och det empiriska materialet. Ytterligare en anledning till att just dessa teorier valts ut till studien är för att de kompletterar varandra på ett följsamt sätt. Beckers stämplingsteori synliggör hur en identitetsprocess kan utvecklas negativt och skapa konflikter inom individen. Katz teori om kriminalitetens lockelser synliggör hur det negativa resultatet av identitetsskapandet kan vändas och bli något positivt genom att individen begår kriminella handlingar som väcker olika känslor och uppfyller emotionella syften.

Howard S. Becker - Stämplingsteorin

Enligt Howard S. Becker (2006) är samhället präglad av sociala kontexter, lagar, regler och förväntningar på hur personer borde och ska agera eller vara. Ageranden och beteenden som sker utanför normen anses vara fel och kommer påverka omgivningens uppfattning av personen. Personer som bryter mot reglerna, normerna och förväntningarna kan definieras som avvikare och bli stämplade som utanförstående (Becker 2006, s. 17f). Det är alltså inte personerna i sig eller deras handlingar som är felaktiga, problemet uppstår till följd av att de inte följer gruppens skapade regler. Gruppens uppfattning av handlingen och deras reaktioner är det som avgör huruvida handlingen bör stämplas som avvikande eller ej (Becker 2006, s. 22).

De personer som “inte har något att förlora”, tex rykte eller arbete, kan fritt följa sina impulser och avvikande handlingar. Anledningen till detta kan vara att personen undkommit sociala grupper med tydliga regler under uppväxten. Enligt Becker (2006) finns det dem som upprepade gånger bryter mot gruppens regler. Dessa skapar ett avvikelsemönster som sedan präglar personens identitet, så kallad avvikaridentitet. En viktig del i utvecklandet av kontinuerligt avvikande handlingar är det faktum att personen blir avslöjad och utpekad av omgivningen (Becker 2006, s. 37ff).

Ingalill Eriksson (1979) beskriver sin tolkning av stämplingsteorin och hur de praktiska processerna kan se ut. I sin tolkning utgår hon från Beckers grundteori men lägger även till begreppet “spegeljag” som myntades av Charles Horton Cooley. Eriksson menar att individer alltid eftertraktar att upprätthålla en gynnsam självuppfattning och att den kan påverkas negativt om omgivningens tolkning av personen är missgynnande, vilket skapar en social process inom individen. Processen benämns som “spegeljag”. En individs självuppfattning konstrueras och baseras på den egna tolkningen av omgivningens reaktioner. Denna tolkning speglas sedan i individens självbild. I de fall tolkningen genererar ett negativt spegeljag är det inte ovanligt att individen eftersträvar att hitta en annan grupp som genererar ett mer positivt spegeljag. Denna nya grupp har sannolikt mer gemensamma aspekter med individen än den förra gruppen. Denna process med att byta grupp benämns som avvikarkarriär och det är genom denna process som personen stämplas och erhåller en avvikaridentitet (Eriksson 1979, s. 40).

Jack Katz - Kriminalitetens lockelser

I denna studie kommer vi att utgå från Veronica Burcars tolkning av Katz teori om kriminalitetens lockelser.

I Katz egen bok, *Seductions of crime* (1990), förklarar Katz att kriminella handlingar inte sällan grundas på emotionella orsaker snarare än materiella önskningar. Han använder begrepp som makt och identitet för att ge förklaringsmodeller till kriminella handlingars syfte. Genom att använda Katz teori fördjupas förståelsen för hur kriminella handlingar kan skapa positiva känslor hos individen (Katz 1990).

Veronica Burcar (2013) skriver om Jack Katz teori om kriminalitetens lockelser. Hon tydliggör Katz resonemang kring att forskning om orsaker till kriminalitet vanligen riktas mot ekonomiska, psykiska eller sociala problem. Katz teori påvisar vikten av att studera individuella orsaker såsom identitet, självbilder och känslor. Katz teori om kriminalitetens lockelser går ut på att undersöka hur de som begår kriminella handlingar upplever de brottsliga handlingarna och vad som motiverar dem att begå dessa. Materialism är enligt teorin inte grundorsaken till kriminalitet. Kriminalitetens syfte går ofta djupare än så och grundar sig i individens känslor kring de kriminella handlingarna samt deras självbild och identitet. Avgörande kan även vara hur individen önskar att uppfattas. Att begå kriminella handlingar för att generera makt, respekt, kontroll eller för att få upprättelse från omgivningen är inte ovanligt. Teorin menar även att brottsliga handlingar inte sällan begås till följd av att individen inte vill anpassa sig till samhällets förväntningar. Individen agerar därför normbrytande vilket skapar en spännande känsla kring att agera i oförutsägbara situationer. Det är inte ovanligt att individer som begår brott upplever en experimentell längtan. Katz förespråkar därför att kunskap om kriminalitetens motivation kan generera bredare förståelse för kriminalitetens orsaker (Burcar 2013, s. 199-205).

Enligt Katz teori är identitetsskapande och känslor kring det mycket viktigt. Identitet skapas genom interaktioner mellan människor. Hur en person uppfattar sig själv är beroende av omvärldens uppfattning. I denna process finns risken att skamkänslor uppstår hos individen. Detta till följd av att personen registrerar andras uppfattning vilket skapar ett slags jämförande mellan sig själv och omgivningen. Katz menar att skamkänslor blir en del av självbilden och identiteten, till skillnad från andra känslor som endast är tillfälliga uttryck. Skam kan uppstå när en person skiljer sig från omgivningens mönster och ideal och är en inre process som skapas av individen själv utifrån dennes uppfattning om vad andra tycker om en (Burcar 2013, s. 210f).

Metod

Metodologiska överväganden

Syftet med denna kvalitativa studie är att undersöka hur individer förklarar syfte samt anledningar med sin kriminalitet och hur dessa har tagits i beaktande av myndigheter. Den kvalitativa forskningsmetoden fokuserar på relationen mellan praktik och teori och kan användas för att åskådliggöra sociala samband och interaktioner som inte baseras på statistik och siffror (Bryman 2018, s. 454f). Vi har därför valt att göra en kvalitativ studie eftersom vi ämnar förstå enskilda individers syn på deras anledningar till kriminella handlingar, syftet handlingarna har fyllt och hur dessa har tagits i beaktande i kontakt med myndigheter. Vi menar att detta görs bäst genom en kvalitativ studie eftersom den ger oss möjligheten att skapa en förståelse för hur individer upplever sin livssituation utifrån sin egen sanning. Detta är något som är klassiskt och passande för kvalitativa studier (Bryman 2018, s. 455).

Boréus (2022) skriver att dokumentstudier lämpar sig för att undersöka samhälleliga företeelser och hur människor påverkar samhällskontexter genom att betrakta, uppfatta och tolka på olika sätt. Genom textanalys kan vi även analysera människors interaktion och hur deras självuppfattning påverkas av omgivningen (Boréus 2022, s. 181f).

Om valet av empiri inte blivit självbiografier, skulle ett rimligt och lämpligt alternativ kunnat vara intervjuer, vilket var något vi noga övervägde inför studien. Vi ansåg dock att intervjuer i detta ämne skulle vara svårt rent etiskt samt att det hade inneburit flertalet praktiska försvårande faktorer. Att hitta personer som är villiga att ställa upp på en intervju inom detta ämne skulle innebära att aktivt söka efter individer inom kriminella kretsar vilket skulle kunna innebära att vi utsätts för risk. Utöver de omständigheterna måste vi också beakta det faktum att individer i kriminella kretsar mest troligt inte skulle vilja dela med sig av sina tankar kring sin medverkan i kriminalitet då det kan utsätta personen själv för fara. Det är också troligt att de inte önskar ge denna typ av information då det inte är otänkbart att denna typ av information hålls hemlig för att inte hamna i "fel händer". Om vi hade försökt att hitta personer som idag inte längre begår brottsliga handlingar kan det inte ses som en garanti för att de kommer vilja berätta om sina erfarenheter. Dels för att det är ett tabubelagt ämne men även för att det fortfarande skulle kunna skada eller sätta dem själva i risk gentemot andra

kriminella. Utöver det har vi också aspekten kring hur vi skulle hitta dessa personer, vilket vi finner skulle vara en stor utmaning.

Utifrån detta argumenterar vi för att självbiografier i vårt fall är den bästa empirin men vi är emellertid medvetna om att det finns nackdelar. På grund av att vi väljer att analysera ett redan tryckt verk riskerar vi att inte finna svaret på våra frågeställningar i biografierna. Vi har heller inte någon möjlighet att ställa följdfrågor i de fall vi hade önskat få en djupare förståelse eller förklaring till vad författaren menar. Utöver detta kan vi också se att självbiografiernas material troligen är noga utvalt av författaren och är skrivet på ett sådant sätt att berättelsen framställs som författaren vill. Vi tänker att denna faktor alltid är aktuell oavsett hur empirin samlas in då alla individer på ett eller annat sätt väljer ut vad de vill berätta och hur de berättar det för att spegla en viss bild av sig själv. Vi menar därför att även om dessa nackdelar finns har vi gjort avvägningen att textanalys av självbiografier fortfarande är det som är mest lämpligt för denna studie.

Utöver de faktorer som listats ovan kan vi se några faktorer som kan påverka resultatet vi får från vårt material. De självbiografier som utgör empirin i denna studie är olika gamla och speglar olika tidsintervaller kring när författarna var kriminella. Även om en självbiografi är av äldre karaktär menar vi att eftersom samhällsproblemet med kriminalitet funnits under lång tid kan även kunskaper om anledningar till kriminalitet för flera år sedan vara en intressant synvinkel. Dels för att vi får en större bredd på vårt perspektiv men också för att det är relevant att se olika typer av kriminalitet och i olika tidsskeden, det stärker bredden på empirin och ger oss möjligheten att se olika individers anledningar, ett faktum som även styrks av tidigare forskning som menar att vi måste se till varje individ och inte till kriminella som en helhet.

Vi vill också påpeka det faktum att vi, på inga sätt, ämnar att studien ska ge en generaliserande bild av individers syfte och anledningar till kriminalitet. Studien kan heller inte anses vara heltäckande eller representera en del av en större grupp. Syftet med denna studie är enbart att skapa en bild av kriminalitetens syfte samt vilka anledningar som presenteras till kriminalitet.

Urval

Under urvalsprocessen har vi strävat efter att inte förändra empirins innehåll eller budskap för att säkerställa materialets autenticitet och för att ge författarna en rättvis tolkning av deras upplevelse. Bryman anger detta som ett av kraven för att bibehålla ett källkritiskt förhållningssätt mot studiens empiri (Bryman 2018, s. 470). Vår empiri består av sex självbiografier, samtliga skrivna av individer som tidigare utfört brottsliga handlingar men som idag inte är kriminellt engagerade. Självbiografierna har valts ut genom en målstyrd urvalsmetod som är en form av icke-sannolikhetsbaserat urval (Bryman 2018, s. 496f). Denna form av urval innebär att studiens frågeställningar har legat till grund för vilka självbiografier som varit relevanta att välja ut. Detta gör det osannolikt att studiens resultat skulle kunna ses som ett generaliserat resultat som gäller för en hel population vilket vi är medvetna om och har tagit ställning till, som nämnt ovan. Vi tänker att denna studie kommer att vara ett steg i att se ungas anledningar till, och syfte med kriminaliteten och hur dessa tagits i beaktande i myndighetskontakt.

Genom att göra internetsökningar på självbiografier och kriminalitet har vi hittat de självbiografier som slutligen valdes ut till studien. Vi har genom ett kriteriestyrt urval (Bryman 2018, s. 496f) valt självbiografier där sammanfattningen av boken setts som mest relevant att kunna svara på våra frågeställningar. Urvalskriterier för självbiografierna har varit att de som självbiografien handlar om, själva ska ha varit med och skrivit boken, författaren ska ha begått brottsliga handlingar från tidig ålder och haft kriminaliteten som ett sätt att försörja sig. Till en början hade vi inga preferenser gällande huruvida författarna var män eller kvinnor. Vi uppmärksammade dock att vi inte hittade några självbiografier skrivna av kvinnliga författare som uppfyllde våra andra urvalskriterier. Detta ledde till att vi tog beslutet om att endast använda självbiografier som är skrivna av män. Vi menar att detta inte påverkar tillförlitligheten på studien då vi enbart fokuserar på att se hur de utvalda författarna beskriver sina upplevelser, därmed försöker vi inte att spegla en större grupp.

Från början önskade vi att göra en studie om unga som engagerat sig i organiserad brottslighet och kriminella nätverk men då detta upplevs vara ett relativt nytt fenomen har vi inte kunnat hitta ett sådant antal självbiografier att det gått att göra detta till en studie. Vi har därför fått ändra vårt urval till att istället fokusera på individer som livnärt sig på att begå brottsliga handlingar. Det har påverkat vår studie på så sätt att vi inte kan säga definitivt att

studien skulle kunna appliceras på individer som ansluter sig till kriminella nätverk och den organiserade brottsligheten eftersom vår empiri inte enbart bygger på kriminella inom de två typerna av brottslighet. Vi menar dock att det inte har någon avgörande betydelse för vår studie då vi ändå inte har någon förhoppning om att komma fram till en generaliserande slutsats.

Tidigare nämndes det faktum att vi enbart valt självbiografier där individen som begått brottsliga handlingar själv varit med och skrivit, detta eftersom att vi i största möjliga mån vill undvika det som Bryman (2018) kallar för spökskrivare. Med begreppet menas det faktum att det är relativt vanligt att den som självbiografien handlar om inte själv har skrivit boken, vilket kan påverka autenticiteten i källan (Bryman 2018, s. 658). Detta fenomen begränsas genom att enbart välja självbiografier där den kriminelle själv varit med och skrivit. I några av självbiografierna finns även en annan författare med men vi tänker att det inte är något vi kan komma ifrån med tanke på att majoriteten av författarna till självbiografierna inte har någon tidigare kunskap om att skriva böcker och att det därför vore ofrånkomligt att någon författare eller redaktör på något sätt har varit med och påverkat innehållet i boken. Vi menar att detta är ofrånkomligt men anser trots detta att risken minimeras när personen som självbiografien handlar om själv varit med och skrivit. Personen har då godkänt innehållet och att boken ges ut. Författarna har också tydliggjort att det är deras egna upplevda berättelser de skriver om. Någon form av tolkning kommer vi aldrig att komma ifrån eftersom alla individer tolkar på olika sätt. Vi menar dock att genom en ständig granskning av materialet i kombination med tidigare forskning gör att vi medvetet arbetar för trovärdighet och transparens.

Anledningar till varför självbiografier har valts som empiriskt material är till följd av åtkomligheten och etiska aspekter. Vi ansåg det svårt att dels komma i kontakt med personer som lämnat den kriminella miljön och som skulle vara villiga att ställa upp på en intervju, men dels också eftersom vi ur ett etiskt perspektiv menar att ämnet är av en personlig karaktär som skulle kunna kränka integriteten hos individen. Med detta som argument för vårt val att välja självbiografier, menar vi att självbiografier är ett mer etiskt försvarbart material att använda då det innehåller information som författaren själv valt att göra offentligt. Genom att skriva en bok är författaren medveten om att historien blir publik och att den därmed görs tillgänglig för allmänheten att ta del av.

Metodens tillförlitlighet

Studiens tillförlitlighet och trovärdighet kan ses på olika sätt. Vanligen talas om reliabilitet, objektivitet och validitet, som begrepp att använda för att bedöma en samhällsvetenskaplig studie (Bryman 2018, s. 71f, 467). Validiteten i kvalitativa studier handlar om att vara medveten kring ifall studien "observerar, identifierar eller mäter det man säger sig mäta" (Bryman 2018, s. 465). För vår del är validiteten i studien av stor vikt för att ge läsaren en komplett bild av studien och dess frågeställningar. Vi avser därför att frekvent och ständigt kontrollera oss själva i att det vi skriver i studien är av relevans utifrån våra frågeställningar.

I kvalitativa studier talas det om överförbarhet som handlar om huruvida studiens resultat kan appliceras i andra sammanhang (Bryman 2018, s. 75). Sociala kontexter i sociala miljöer är föränderliga vilket medför att det blir svårt att förutse huruvida svaren skulle bli dem samma. I vårt fall när vi använt oss av självbiografier tänker vi dock att en ny studie troligen skulle resultera i samma resultat med tanke på att självbiografierna är samma skrivna material. Dock ser vi en möjlighet till att tidigare forskning skulle kunna förändras och därmed skulle resultatet kunna bli annorlunda på dessa delar. För att öka studiens transparens har vi försökt att vara tydliga i hur vi analyserat med hjälp av våra teorier och tidigare forskning, för att det ska vara enkelt att följa våra tankegångar.

Förförståelse

När vi inledde denna studie ämnade vi göra det på ett objektivt sätt, utan förutfattade meningar, teser eller tankar om vad materialet kommer generera för svar. Vi är dock medvetna om att anledningen till att vi valde detta forskningsområde är på grund av att det väcker känslor och intresse inom oss. Vår grundtanke var att det bör finnas någon djupare mening med kriminalitet och att denna aspekt inte alltid undersöks och tas i beaktande i socialt arbete. Med förförståelsen i beaktande har vi kontinuerligt granskat och ifrågasatt våra reflektioner och analysarbeten, för att generera svar som är så transparenta som möjligt.

Bearbetning och analys

För att besvara frågeställningarna och studiens syfte krävs det att det empiriska materialet bearbetas noggrant. Vi inledde denna studie med planeringen att utföra en induktiv tematisk

analys (Bryman 2018, s. 707f). Under bearbetningen och analysen av det empiriska materialet uppmärksammade vi emellertid att två teorier genererade adekvata och lämpliga förklaringsmodeller och perspektiv. Vi reflekterade även över vår egen förförståelse och huruvida den riskerade att påverka utfallet i en induktiv tematisk analys. Trots att vi kontinuerligt granskat oss själva och vår inställning ansåg vi att det alltid finns en risk att vi är subjektiva i vår bedömning, även om vi strävar efter att minimera den risken. På grund av dessa anledningar fattades beslutet att inte strikt följa ett renodlat induktivt tematiskt analysarbete.

Det empiriska materialet har bearbetats och delats upp genom ett kodningsschema (se bilaga), som föreslås av Bryman (2018, s. 698ff). Detta kodningsschema har funnits med under hela tiden som vi läst våra självbiografier och är en del av vårt resultat- och analysarbete. Koder från olika självbiografier förs in i samma schema för att enklare upptäcka gemensamma aspekter men även skillnader som kan vara av relevans för studiens syfte. Denna process startade tidigt under studiens gång. Vi har läst och bearbetat empirin flera gånger, dels för att få en djup och bred förståelse för innehållet men även för att kontinuerligt uppmärksamma nya koder som är av betydelse för vår analys. Bryman (2018) förespråkar att sådant empiriskt material som används i denna studie fördelaktigt bör bearbetas flertalet gånger på grund av sannolikheten att vi inte är uppmärksamma på alla detaljer från början. Genom att läsa flera gånger öppnar vi upp för möjligheten att få en djupare förståelse för böckernas innehåll och signifikans i studien (Bryman 2018, s. 700f). Första gången vi läste det empiriska materialet var det utan vidare eftertanke, för att skapa en bred överblick. När materialet lästes en andra gång markerades ord, fraser och meningar av signifikans för studiens syfte, dessa markeringar utgjorde då våra koder som fördes in i kodningsschemat. Nästa steg var att gå igenom koderna för att upptäcka gemensamma nämnare och då sammanföra koderna, flera sammansatta koder bildar ett tema, som analysen sedan grundats på. Efter detta har materialet överblickats kontinuerligt under studiens gång för att ständigt söka efter nya aspekter eller flera koder. Vi har båda två haft samma tillvägagångssätt i arbetet och kontinuerligt delgivit de upptäckta koderna med varandra.

Under både bearbetningen och analysen är det av största vikt att vi bibehåller en objektiv syn på materialet för att inte riskera feltolkning som kan påverka studiens helhet och resultat. För att lyckas tolka materialet så neutralt som möjligt kommer vi ständigt granska och ifrågasätta

informationen och koderna. Genom ett kritiskt förhållningssätt ökar chansen att upprätthålla ett objektivt och neutralt förhållningssätt (Svensson 2022, s. 26).

Etiska överväganden

Forskningsetiken bygger på total frivillighet gällande deltagande. Personer som deltar i en studie har rätt att få information om studien och dess syfte, samt att ett samtycke behöver lämnas i de fall en person väljer att delta i studien (Eldén 2020, s. 84). I vår studie bygger empirin på självbiografier som finns utgivna hos bokhandlar. Att boken är utgiven innebär att den är offentlig för allmänheten vilket vi anser motiverar att biografien används i studien. Författaren har aktivt valt att göra sin berättelse offentlig och eftersom vi enbart använder material som redan är utgivet, måste det tolkas som att författaren lämnat sitt samtycke till att historien används. Även om detta är fallet finns det flera etiska aspekter att ta hänsyn till. Vi använder självbiografiernas innehåll i syfte att se vilka möjliga anledningar författarna beskriver till de brottsliga handlingarna. När vi använder en utgiven bok på detta sätt, finns alltid risken att vi som läsare tolkar boken på ett annat sätt än vad som var författarens ursprungliga tanke med boken. Det måste vi ha i beaktning när vi skriver samt vara medvetna om hur vi skriver om självbiografierna så att det vi skriver håller en neutral och transparent syn på författarnas berättelser.

Vårt beslut att inte inhämta samtycke från författarna bygger på de punkter som forskare talar om när det handlar om ifall samtycke för material på internet behöver hämtas eller ej (Bryman, s. 187ff; Eldén 2020, s. 119). Vi anser att samtycke inte behöver inhämtas eftersom självbiografierna funnits tillgängliga på internet utan att de skyddats av exempelvis lösenord och biografierna i sig inte innehar någon text som säger emot detta har vi tagit det som att samtycke ej behöver inhämtas. Till sist har vi övervägt riskerna kring att vår studie skulle kunna generera uppfattningen om att anledningarna till författarnas kriminella handlingar tolkas som en generell sanning.

Resultat och analys

I detta kapitel kommer vi att presentera de resultat vi kommit fram till i vår studie. Resultat- och analysdelen består av tre delar som är baserade på våra frågeställningar. Vi kommer att presentera studiens resultat tillsammans med tillhörande analys utifrån tidigare forskning och utvalda teorier. När vi refererar till någon självbiografi har vi valt att använda författarens, vars liv självbiografien handlar om, efternamn. Första gången en författare namnges tydliggör vi detta genom att skriva "författaren" framför efternamnet. I de självbiografier där det finns en medskrivare till boken, syftar vi enbart på den person vars liv självbiografien handlar om när vi refererar till benämningen författare.

Anledningar till kriminalitet har vi definierat som aspekter som kan ha påverkat författaren till att börja begå brottsliga handlingar. Det vill säga att anledningar i detta arbete syftar till bakomliggande orsaker till kriminalitet. Detta medan syfte snarare handlar om vad författarna får ut av kriminaliteten efter att de har börjat. Det innebär alltså att syfte handlar om följderna av de brottsliga handlingarna, till skillnad från anledningar som snarare bidrar till kriminalitetens början.

Resultat- och analysdelen kombineras genom att först presentera vårt resultat tillsammans med en sammanfattning av vad vi lokaliserat som anledningar och syfte i självbiografierna, efter det kommer det att anges citat för att styrka det som vi tidigare angett i resultatet. Detta kommer sedan att följas av en analys med hjälp av teorier och tidigare forskning.

Del 1: Anledningar

Nedan del av resultat- och analysdelen kommer att fokusera på anledningar och motiv till kriminalitet. De anledningar som tas upp i denna del är hämtade ifrån självbiografierna och är således författarnas förklaringar kring sina anledningar och motiv till att de valde en kriminell livsstil.

För att förtydliga skillnaden mellan anledningar och syfte har vi använt oss utav definitionerna från Svensk Ordbok där de förklarar anledningar som "omständighet som naturligen leder till viss konsekvens som framgår av sammanhanget" (Svensk Ordbok 2021).

Föräldraförmåga

De flesta av författarna skriver om en trasslig barndom med olika problem inom familjen, alltifrån missbrukande föräldrar till våld i hemmet eller bristande omsorg. De allra flesta skriver om hur deras föräldrar varit bristande i föräldraförmågan under författarnas uppväxt, exempelvis jämför författaren Mrsic sina kusiners boende som mycket bättre än hans eget som hade stora brister (Mrsic & Lundgren 2021, s. 20). Mrsic beskriver även att han kände rädsla i sitt eget hem (Mrsic & Lundgren 2021, s. 35f). De allra flesta skriver om den varierande relationen till sina föräldrar. Majoriteten av författarna beskriver relationerna som bristande och obeständiga.

Jag träffade många människor med liknande historia som jag. Flyktiga, dysfunktionella och sårade. Missbrukspersongligheter med en otrygg uppväxt i bagaget. (De Almeida & Antoniadis 2023, s. 82)

Utifrån ett stämplingsteoretiskt perspektiv kan det som författaren De Almeida skriver om att han sökte sig till nya sammanhang liknas vid den sociala process som uppstår när en person uppfattar omgivningens reaktioner mot en själv som negativa och dåliga. För att bibehålla eller förbättra självbilden söker sig personen till nya sammanhang som gynnar självuppfattningen. Detta innebär ofta att den nya gruppen har liknande värderingar, beteenden och normer som individen. Detta kommer förstärka spegeljaget och generera positivitet för självbilden.

Forskning från Murray och Farrington (2010) visar att föräldraförmågan kan ha en stor inverkan på barnets mående och beteende. Föräldrar som är, som flera författare beskriver, flyktiga, bristfälliga eller frånvarande skapar sämre förutsättningar för barnet att utveckla sunda och trygga förhållningssätt till sin omgivning. Forskning visar även hur föräldrars negativa beteenden inte sällan anammas av deras barn (Murray & Farrington 2010).

Slår de en när man är liten, då blir man ju så när man blir stor, man slår på andra. (Pelosio & Lundgren 2010, s. 23)

Det kan tolkas som att flera av författarna menar att när de bevittnade sina föräldrars beteenden och lärde sig dessa, blev föräldrarnas beteenden det normala. Författarna vars föräldrar brukade våld, brukade inte sällan själva våld, som citatet är ett exempel på. Vi menar att detta skulle kunna vara bidragande aspekter till författarnas start på en kriminell livsstil. Även Jašarević och Fazlagić talar om våld och övergrepp inom familjen som riskfaktorer gällande utvecklingen av barns beteenden (Jašarević och Fazlagić 2019).

Katz teori kan generera förklaringar till varför personer som upplevt våld i barndomen begår kriminella handlingar eller brukar våld mot andra. Genom hans teori kan vi förstå hur brottsliga handlingar kan vara ett sätt att få upprättelse från tidigare år, vilket skulle kunna vara fallet för flera kriminella som beskriver en problematisk barndom på olika sätt.

Det finns dock en självbiografi som skiljer sig från de andra när det handlar om relationen till sina föräldrar. Författaren till denna självbiografi upplevs ha en annan typ av relation till familjen än de övriga författarna. Han skriver om hur han skämdes för att ringa till sina föräldrar och berättar att han hamnat i fängelse då han visste hur upprörda och besvikna de skulle bli.

Med min trygga familj hade jag det bra. (Stakset & Malmberg 2015, s. 22)

Citatet ovan indikerar att författarens familj hade förutsättningar att ge honom trygghet. Den tidigare forskningen som presenterats i denna studie fokuserar mestadels på problematiska familjeförhållanden som bidragande faktorer till kriminalitet och tar således inte upp något om hur trygga uppväxtförhållanden kan påverka. Detta kan indikera att det är ett bristande forskningsområde som skulle kunna vara aktuellt att utforska. Författaren berättar att han växer upp i en trygg familj, trots detta söker han sig till brottsliga sammanhang. Detta skulle kunna påvisa att det kan finnas en annan anledning gällande utvecklandet av en kriminell livsstil.

Citat nummer två visar hur författaren upplever stress och press från vardagslivet och att han därför söker efter mer äventyrliga sammanhang.

Samtidigt var jag tvungen att fortsätta prestera. Stressen som tidigare hade kommit från kriminaliteten kom plötsligt från vardagen. ... Dessutom: livet i hjulet, nio till fucking fem. Det var verkligen inte min grej. Jag behövde släppa på spänningarna. Den ständiga stressen skulle snart locka fram festen. (Stakset & Malmborg 2015, s. 183)

Genom att analysera citaten ovan utifrån Katz teoretiska resonemang om experimentell längtan kan vi tolka författarens trygghet som ointressant, stressande och möjligtvis långtråkig. Genom att begå kriminella handlingar erhåller författaren känslor av spänning och äventyr. Resonemanget om att författaren är medveten om föräldrarnas besvikelse kan likväl tolkas som att författaren upplever svårhanterliga krav och förväntningar vilket, utifrån Katz teori, kan betyda att kriminaliteten används som ett uttryck för att bryta normer, tristess och sökande efter spänning.

Familjeförhållanden

I självbiografierna beskriver flera av författarna att de haft problematiska familjeförhållanden där föräldrarna har brustit i sitt ansvar att ge författarna en trygg uppväxt. Författaren Karlson förklarar sin familjesituation som att han var den i familjen som föräldrarna kallade för "tattarungen" (Karlson & Guerrero 2023, s. 12). Mrsic beskriver att hela hans familj var känd i bostadsområdet och att ingen blev förvånad när han gjorde något dumt eftersom han kom från just den familjen (Mrsic & Lundgren 2021, s. 35).

Där mammorna dricker och papporna sticker, barnen gråter och ungdomarna röker hasch tills dom glömmer den vardag som så våldsamt önskar fly ifrån. (Stakset & Malmborg 2015, s. 21)

Som både referaten och citaten beskriver har flera författare saknat en trygg familj under uppväxten. Denna aspekt är även något som Knaappila et al. skriver om i sin artikel som menar att avsaknaden av en familj kan bidra till valet av kriminalitet senare i livet (Knaappila et al. 2019). Utifrån referatet från Karlson kan det tolkas som att han hade känslan av att vara utanförstående i sin egen familj vilket skulle kunna generera konfliktfyllda känslor hos författaren. Det är inte omöjligt att upplevelsen av att vara fel och utanförstående inom familjen bidrar till att författaren inte heller förstår hur han ska agera för att följa normen i

samhället. Detta kan vara bidragande anledningar till att avvikande beteenden skapas som sedan riskerar att utvecklas till brottsliga handlingar, i de fall han hittar kriminella sammanhang där han finner samhörighet.

I flera av självbiografierna berättar författarna om hur deras föräldrar saknat förmågan att säkerställa en säker uppväxt fri från våld. Karlsen skriver om hur våldet i hans familj började tidigt i hans barndom (Karlsen & Guerrero 2023, s. 73). Författaren Pelosio förklarar att om man blir slagen som ung gör man likadant själv senare (Pelosio & Lundgren 2010, s. 23).

Uppställda på rad fick vi stå på knäna på jordgolvet medan pappa gick fram och tillbaka med en pistol i handen. Han skrek och gormade. Jag sneglade försiktigt åt sidan och såg mina syskon och min mamma och hur de tittade ner i golvet framför sig. Ingen vågade säga något utan stirrade bara ner och hoppades att det skulle ta slut. (Mrsic & Lundgren 2021, s. 23f)

Vårt resonemang utifrån detta citat är att ena föräldern hotar om våld och den andra föräldern agerade genom att titta ner i golvet. Vi menar att pappans hotfulla agerande på något sätt blir accepterat eftersom att ingen säger emot. Detta kan generera känslor av rädsla samtidigt som det orsakar inre konflikter hos författarna där de inte blir vägleda i vad som är rätt och fel vilket kan vara bidragande anledningar till att författarna begår brottsliga handlingar. Detta som en följd av att linjerna mellan vad som är rätt eller fel är otydliga. En riskfaktor som nämns av Murray och Farrington (2010) skulle kunna kopplas samman med detta är det faktum att en otillräcklig gränssättning från föräldrar speglas i barnens beteende. Artikeln belyser relevansen mellan ungas uppförande och handlande med uppväxtförhållanden och föräldrars uppfostringsförmåga. Brist på närvarande föräldrar och en otillräcklig gränssättning är ett par av de faktorer som nämns som riskfaktorer (Murray & Farrington 2010).

Socioekonomisk bakgrund

Utifrån det författarna skriver om de bostadsområdena där de växte upp kan det urskiljas hur socioekonomiska förutsättningar kan ha påverkat författarnas handlingar. Författarna berättar att deras familjer till största del bott i områden med lägre socioekonomiska förutsättningar. Flera av dem skriver om sitt bostadsområde som en rörig plats med stora klasskillnader.

Exempelvis förklarar Pelosio hur myndigheter försökt göra allt för att stoppa kriminaliteten i området, men inget fungerade för att stoppa hans gäng (Pelosio & Lundgren 2010, s. 23f).

Mitt Bagis är en splittrad plats. En förort där det finns rum för både misär och rikedom. ... gatorna där dom lite mindre privilegierade bor. Bakom loftgångar och parabolantenner döljer sig underklassens Sverige. ... Välkommen till knarkaffärer och bankrån. Till stämplade socialblanketter, kokaincigaretter, sönderbrända matskedar och flygande gatstenar. ... blackjackmaskiner som sväljer socialbidrag dagarna i ända. (Stakset & Malmborg 2015, s. 21f)

Knaappila et al. (2019) redogör i sin studie att den socioekonomiska bakgrunden kan ha stor inverkan på ungas kriminalitet. Områden med större socioekonomiska hinder har en tendens till högre brottsstatistik (Knaappila et al. 2019). I flera av självbiografierna kan vi se att författarna berättar om en fattig barndom där deras föräldrar sällan haft utrymme att fylla barnens behov. Detta skulle kunna ses som att kriminaliteten används för att förbättra de materiella tillgångarna. Detta resonemang överensstämmer bristfälligt om vi skulle applicera Katz teori, då teorin menar att kriminella handlingar baseras på individens emotioner snarare än önskan om att erhålla ekonomiska vinster.

Som nämndes i föregående stycke berättar de flesta av författarna hur de levt sin barndom i fattigdom och att kriminaliteten varit ett sätt att skaffa pengar, framgång och makt. Författaren Stakset skriver om hur han representerar den del av samhället som är fattiga, utsatta och svaga (Stakset & Malmborg 2015, s. 232). Detta kan vi även se i fler självbiografier.

Jag hade inget att göra och ville ha pengar, en egen ekonomi. Så fick jag en tanke i mitt huvud: 'Hur skulle det vara att råna?' (Rexiti & Gustavsson 2022, s. 25)

Frants (2020) artikel från den tidigare forskningen handlar om organiserad brottslighet och om hur fattigdom är en vanlig anledning att ansluta sig till dessa kretsar. Även om artikeln fokuserar på organiserad brottslighet kan vi se att flera av självbiografiernas författare förklarar att kriminaliteten också varit ett sätt att skaffa pengar. Dels pengar till en bättre livsstil men också pengar för att finansiera ett missbruk.

Skola & Vänner

I de självbiografier som utgjort materialet för denna undersökning, är det varierande resultat på skolgången. Det vi kan se är att alla har haft någon form av problem i skolan men problemen har sett olika ut och varierat i omfattning. Exempelvis beskriver författaren Rexiti att han blev utkastad från skolan efter att ha bråkat med rektorn (Rexiti & Gustavsson 2022, s. 24) och Pelosio förklarar hur han inte längre behövde skolan eftersom det var ett ställe där han bara kände sig dum (Pelosio & Lundgren 2010, s. 34).

De menade att det var fel på oss, att vi inte passade in och att vi förstörde för de andra, och därför beslutade de att flytta oss till en annan skola. (Mrsic & Lundgren 2021, s. 36)

Gauffin et al. (2013) skriver i sin artikel om hur skolgången och dess betyg utgör en viktig grund för ungas framtid i Sverige. Utan betyg och utbildning blir det svårare att ta sig in på arbetsmarknaden. Dessa aspekter kan likväl bidra till att unga utvecklar alternativa intressen som inte sällan består av brottsligt engagemang (Gauffin et al. 2013). Eftersom att flera av författarna nämner att deras skolgång varit problematisk kan en möjlig anledning till deras kriminalitet, utifrån artikelns innehåll, vara på grund av att de inte haft en annan laglig väg att få pengar.

I en del av självbiografierna skriver författarna att de antingen har utsatt andra för våld eller att de själva blivit utsatta för mobbning och våld. Exempelvis berättar Karlsen om hur han inte visste hur han skulle hantera sina känslor så då använde han våld istället (Karlsen & Guerrero 2023, s. 73f).

Jag kände det tydligt i skolan. Jag var den korta lilla tjockisen, en av dom som inte passade in, som sällan förtjänade uppmärksamhet annat än som måltavla för elaka ord eller förnedrande slag. (Stakset & Malmborg 2015, s. 16)

Utifrån självbiografierna ges uppfattningen att avsaknaden av vänner och utsatthet för mobbning påverkat skolgången negativt eftersom att några författare fått byta skola eller att de inte gått till skolan alls. Vårt resonemang kring detta är att bristande skolgång skulle kunna

utvecklas till anledningar för kriminalitet eftersom att skolan är en viktig del i barndomen och således också bör ha en stor påverkan på unga individer. Den tidigare forskningen som presenterats i denna studie redogör inte exakt för detta som en riskfaktor men utifrån det som framkommit i självbiografierna skulle det kunna vara rimligt att anta att mobbning och bristande skolgång skulle kunna utlösa känslor av ilska och missnöje. Detta skulle i sin tur kunna leda till att våld blir ett uttryck för de känslor som utlösts av mobbningen. Vi ser i den tidigare forskningen från Jašarević och Fazlagićs (2019) att majoriteten av barn som utsätts för våld och mobbning väljer att inte prata om det. Detta skulle kunna resultera i att aggressionerna från mobbningen istället tas ut genom våld mot andra, som vi exempelvis kan förstå genom citatet från Karlsen och Guerrero (2023, s. 73f) där de skriver om Karlsens bristande känslohantering.

Katz teori kan användas för att generera förklaringsmodeller som kompletterar analysen ovan. Enligt Katz teori om kriminalitetens lockelser kan känslan av kontroll vara en anledning till att en individ begår kriminella handlingar. Det är individen som styr över den kriminella handlingen vilket även genererar maktkänslor, som också benämns som förklaringar till kriminalitet. Författaren beskriver hur han varit exkluderad och mobbad genom livet, vilket kan tolkas som att han upplevt att omgivningen påverkat och kontrollerat hans liv. Omgivningen har valt att exkludera honom och peka ut honom som annorlunda genom att använda mobbning. Därför kan kriminaliteten ses som ett sätt för författaren att kontrollera sina handlingar och även sin livsstil. Att bli utpekad och uppleva att omgivningen anser att man är "fel" eller inte följer idealet kan även, enligt Katz, skapa skamkänslor som sedan ligger till grund för att individen använder kriminalitet för att få upprättelse eller generera respekt. Det är inte otänkbart att även detta kan ses som motiv till författarens kriminella livsstil.

Utanförskap

Något som alla författare, på ett eller annat sätt, ger en bild av är utanförskapet och avsaknaden av en gemenskap som följt dem genom barndomen. Hur de genom livet känt ett utanförskap på olika sätt, där de saknat en tillhörighet i livet och samhället. Bland annat skriver Mrsic om hur han fick känslan av att han inte passade in och det väckte en känsla av utanförskap (Mrsic & Lundgren 2021, s. 245). Karlsen skriver om hur han alltid känt att han inte varit en del av gemenskapen (Karlsen & Guerrero 2023, s. 9).

. . . kände mig inte alls som en del av det stora samhället. Utanförskapet kröp upp som en blodigel och klistrade sig fast. (De Almeida & Antoniadis 2023, s. 144f)

Utanförskap skulle kunna ses som en tydlig anledning till kriminalitet utifrån författarnas berättelser. Det är följaktligen inte orimligt att uppmärksamma ett samband mellan kriminellt beteende och utanförskap. Att känna sig exkluderad från sin omgivning skulle kunna skapa känslor av att det inte spelar någon roll hur författarna agerar eftersom att de ändå lever utanför samhällets gemenskap. Denna tankegång om utanförskap och att sakna mening i samhället kan styrkas med Tolbarus (2020) studie som påvisar hur kriminalitet kan vara en konsekvens av att en person känt sig rotlös och oförmögen att anpassa sig till förväntningarna och idealen som samhället har (Tolbaru 2020).

Genom att applicera stämplingsteorin kan vi tolka författarens ord som att han upplevde en känsla av att vara utanförstående och fel, vilket resulterar i att han uppfattar omgivningens reaktioner som att han är stämplad som avvikare och då söker sig till nya grupper och sammanhang med andra stämplade personer. Den nya gruppens värderingar och beteenden kommer då oundvikligt att speglas i författaren och bli normaliserade. Detta skapar upplevelsen av att gruppmedlemmarna inte längre är stämplade. Låt säga att den nya gruppens värderingar och beteenden är kriminella, då är det en stor anledning till att även författaren utvecklar kriminella beteenden.

Del 2: Syfte

Denna del kommer att handla om författarnas syfte och mening med kriminalitet. Vilket syfte med kriminalitet förklarar författarna i sina självbiografier? I de självbiografier vi tagit del av till denna studie är det tydligt att kriminaliteten har haft ett syfte i författarnas liv.

För att göra det tydligt vad som menas med syfte har vi använt oss av definitionen som finns i Svensk Ordbok, där syfte definieras som en “planerad följd av visst handlande” (Svensk Ordbok 2021).

Att skaffa pengar

Ekonomiska faktorer har i vissa av berättelserna spelat en avgörande roll för kriminalitetens syfte och fortsatta framgång. För några av författarna har kriminaliteten varit ett sätt att finansiera ett missbruk. Missbruket har ofta uppkommit efter eller som en start till den kriminella livsstilen. Exempelvis förklarar De Almeida hur han begått stölder i syfte att finansiera ett missbruk (De Almeida & Antoniadis 2023, s. 53).

Jag fick verkligen vända på slantarna under den här tiden, vilket jag var van vid sedan uppväxten, men det var långt ifrån hur det var när jag var rånare då jag haft mycket pengar att röra mig med. (Mrsic & Lundgren 2021, s. 226)

Vad vi kunnat utläsa har missbrukets finansiering inte varit den primära anledningen till kriminalitetens början. I de fall där ekonomiska faktorer varit en del i kriminalitetens syfte, har detta varit för att författarna haft en ekonomiskt instabil tillvaro där kriminaliteten, åtminstone till en början, enbart haft till syfte att generera pengar.

Författarnas beskrivningar kan tolkas som att kriminaliteten frambringa ekonomiska vinningar. Karlsen beskriver hur han genom kriminaliteten sökte spänning och äventyr men att strävan efter ekonomiska vinster drev honom lika mycket framåt i att fortsätta att begå brott (Karlsen & Guerrero 2023, s. 58).

Som flera studier påvisar kan socioekonomiska förhållanden skapa bra eller dåliga förutsättningar för en individs liv. Som exempel ser vi Knaappila et al. (2019). Deras studie menar att ungdomar som växer upp med föräldrar som har låg inkomst, låg utbildning eller är arbetslösa har sämre förutsättningar att skapa ett hederligt och gott liv. I vissa fall kan man även se hur låg socioekonomisk status och brottslighet "ärvs" från föräldrar till barn och går i generationer. Bristande ekonomi och låg status blir därför en del av identiteten (Knaappila et al. 2019). Det skulle därför kunna ses som att en kriminell livsstil genererar materiella tillgångar och en högre status som personen upplever att han inte kan uppnå eller upprätthålla på andra sätt än genom att begå brottsliga handlingar.

Att vara bra på något

Behovet av att känna sig duktig eller bra på något har identifierats som syften till kriminalitet i några av böckerna. Som tidigare nämnts har skolan varit en problematisk faktor för författarna, åtminstone någon gång under uppväxten. Några författare berättar om hur de haft det kämpigt i skolan och därmed inte velat gå dit. Exempelvis nämner Pelosio att skolan inte var ett ställe för honom, eftersom han där bara kände sig ointelligent (Pelosio & Lundgren 2010, s. 34). Istället för att tillbringa tid i skolan har de därför velat vara bra på något annat och kriminaliteten har kommit in i livet.

Jag blir stolt över hela grejen. Folk tycker om mina stulna kostymer, det ger mig status och en identitet. Jag har något att erbjuda. Jag fyller ett syfte. (De Almeida & Antoniadis 2023, s. 61)

Enligt Gauffin et al. (2013) är bristande skolgång en riskfaktor för att utveckla ett kriminellt beteende, vilket överensstämmer med resultatet ovan. Det är inte ovanligt att bristande skolgång genererar andra sysselsättningar som kan inkludera någon form av missbruk (Gauffin et al. 2013).

Det kan vara rimligt att anta att en ofullständig skolgång genererar svårigheter att få arbete. Låg inkomst, arbetslöshet och svåra socioekonomiska förhållanden har sedan tidigare nämnts som riskfaktorer för att utveckla en kriminell livsstil. Här kan vi därför resonera kring att författarnas bristande skolgång och känsla av att inte känna sig duktig eller välkommen i skolan skulle kunna skapa en känsla av meningssökande och tomhet där kriminaliteten sedan fyller ett syfte.

Det här resonemanget kan även analyseras utifrån Beckers stämplingsteori. Författarna känner att de strävar efter att känna sig duktiga, vilket kan tolkas som att individerna vill behålla en positiv självbild. Skolan genererar dock inte den positiva självbild de önskar vilket skapar en social process som har en negativ inverkan på spegeljaget. Resultatet av detta blir följaktligen att författarna söker sig till nya grupper och gemenskaper som delar samma värderingar och beteenden. På detta sätt utvecklar författarna en avvikarkarriär som innebär att författarna byter grupp. Till följd av avvikarkarriären skulle det kunna tolkas som att författarna inte längre stämplas som avvikare, eftersom att den nya gruppen består av

likasinnade där författarna nu inkluderas inom gruppens normer. Om den nya gruppens normer och beteenden inkluderar brottsliga handlingar blir dessa författarnas syfte att fortsätta leva efter en kriminell livsstil.

En självbiografi sticker ut jämfört med de andra när det handlar om skolan.

Märkligt nog var skolan ett av få områden där jag trots allt kände att jag hade ett värde. Fastän mina hemförhållanden inte var som andras hade skolan alltid gått bra för mig. Visserligen blev jag mobbad under flera år på mellanstadiet, men jag hade lätt att lära mig och tyckte att det var roligt att gå dit. (Karlsen & Guerrero 2023, s. 13)

Detta resonemang skulle kunna uppfattas som något motsägelsefullt då författaren uttrycker att han trivs i skolan samtidigt som han kände sig annorlunda och upplevde mobbning. Författaren uttrycker i citatet att hans hemförhållanden var särpräglade men att det ändå gick bra i skolan. Detta kan tolkas som att hemförhållandena inte var särskilt trygga. Appliceras stämplingsteorin på detta uppstår förklaringsmodeller som förtydligar det faktum att författaren möjligtvis upplevde att han inte hade behovet av att upprätthålla något idealiskt rykte. Det kan ses som att mobbningen var en metod för att peka ut och stämpla författaren som avvikare. Om författaren emellertid växer upp i kontexter som är utan normer, sociala lagar, regler och förväntningar kan det resultera i att han följer sina impulser och agerar avvikande eftersom att det inte spelar någon roll för honom att han blir stämplad som en avvikare. Även om författarens upplevelse är att stämplingen inte har någon effekt på honom kan det tänkas vara anledningar för att skapa ett fortsatt kontinuerligt avvikande beteendemönster där kriminalitet fyller ett syfte. Detta till följd av att författaren har lärt sig under uppväxten att ständigt bli stämplad som avvikare men eftersom att han inte brytt sig har det inte spelat någon roll att han blivit avslöjad och skapat en avvikaridentitet. Samtidigt säger författaren att han hade lätt att lära vilket genererar positiva effekter på spegeljaget och självbilden vilket möjligtvis skulle kunna ses som en alternativ förklaring till att författaren inte kände sig stämplad.

Att känna makt

Ett annat syfte till kriminalitet som en del av författarna beskriver är maktaspekten. Att kunna skapa kontroll och makt över sitt eget liv samtidigt som möjligheten att folk kan se upp till en, verkar vara en gemensam nämnare för flera författare. De skriver om att den status och makt som kriminaliteten givit dem ofta kan vara första gången i livet som de känner sig sedda och själva upplever att de har kontroll över sina liv.

Jag hade ibland svårt att känna igen mig i den bild av mig som började spridas... men insåg också att ryktet gav mig en makt över andra människor även om jag i den här åldern och än idag inte riktigt förstått vidden av den makten (Karlsen & Guerrero 2023, s. 21)

Gällande maktaspekten är det inget begrepp som nämns i den tidigare forskningen som presenterats i denna studie. Den studie som har ett resonemang som kan förknippas med självbiografiernas maktaspekt, även om begreppet makt inte nämns, är Tolbaru som menar att det inte är ovanligt att personer som lever kriminella framgångsrika liv upplevt kaosliknande och oorganiserade känslor under uppväxten (Tolbaru 2020). Vårt resonemang förankras i att författarnas kriminalitet blir ett sätt att ta kontroll över livssituationen och samtidigt känna sig mäktiga genom kriminaliteten. I samband med detta kan Tolbarus forskning ge klarhet i att rädslan för juridiska konsekvenser ofta blir frånvarande (Tolbaru 2020). Genom att inte känna rädsla inför eventuella straff kan det resultera i att författarna inte är rädda för att begå brottsliga handlingar, längtan efter att känna makt fyller ett större syfte än rädslan för de juridiska konsekvenserna. Detta resonemang är även något som Katz förespråkar i sin teori.

Katz menar att kriminella handlingar inte sällan motiveras genom att vilja känna makt. Författaren skriver i citatet att hans rykte spreds bland människor och att han erhöll makt över andra. Genom brottsliga handlingar skapar författaren själv sina förutsättningar och genererar kontroll över sitt eget liv, där ingen annan bestämmer vad eller hur han ska göra eller agera. Teorin synliggör således att en person kan begå kriminella handlingar för att känna makt och kontroll över sitt liv och i vissa fall även över andra. Konsekvensen kan bli att omgivningen känner rädsla mot individen vilket kan leda till att den egna rädslan minskar när makt och kontroll utövas mot någon annan.

Att få en tillhörighet och gemenskap

Flera av författarna benämner sig som ensamma under uppväxten med svårt att få kompisar och att kriminaliteten då var en väg till både en tillhörighet men också en status. Att känna tillhörighet menar vi kan vara en stor mening med kriminalitet. En individ som upplevt utanförskap och sedan får en gemenskap och en tillhörighet kommer med största sannolikhet vilja fortsätta vara en del av den gruppen. Detta beskriver De Almeida i sin bok där han förklarar att han fick en tillhörighet när han hittade fler individer som han kunde identifiera sig med, vilket minskade känslan av ensamhet (De Almeida & Antoniadis 2023, s. 82). Citatet nedan beskriver hur känslan av tillhörighet, som å ena sidan kan uppfattas som något positivt, påverkar författaren att begå brottsliga handlingar mot sin vilja eftersom att känslan av tillhörighet var viktigare.

Ofta var det mitt behov av att känna tillhörighet som drev mig att göra saker jag egentligen inte ville. Det var också därför jag testade hasch i tolvårsåldern. (Karlsen & Guerrero 2023, s. 17)

Resultatet kan styrkas genom artikeln om individer som är medlemmar i kriminella gäng (Frant 2020). Även om inte alla författare i vår empiri är medlemmar i kriminella gäng kan vi se hur känslan av tillhörighet och gemenskap är en aspekt att beakta eftersom att det handlar om att omge sig med likasinnade personer, som har liknande beteenden. Utifrån ett stämplingsteoretiskt perspektiv kan författarnas beskrivningar förstås som att kriminaliteten bidrar till gemenskap och tillhörighet. Författarna berättar att de under uppväxten varit ensamma, haft svårigheter att få vänner och varit utanförstående vilket kan skapa negativa känslor kring självuppfattningen. Kriminalitetens syfte kan därför uppfattas som ett sätt att skapa sammanhang där författarnas handlingar uppfattas som icke-avvikande och normaliserade. Detta kan bidra till att författarna vill fortsätta att omge sig av likasinnade eftersom att deras kriminella handlingar och identitet accepteras.

Frant menar att ungdomar inte sällan känner tillhörighet och gemenskap genom gängkriminaliteten och att det är en av de största anledningarna till att ungdomar blir medlemmar i kriminella gäng (Frant 2020). Även Tolbaru (2020) nämner i sin forskning att ungdomars utveckling påverkas mycket av grupp tillhörighet och gruppidentitet. Ungdomar skapar sin identitet genom att relatera och interagera med andra (Tolbaru 2020). Denna

forskning styrker resonemanget om att författarnas upplevda statushöjning uppstår till följd av kriminaliteten. Från att känna ensamhet och marginalisering gör kriminaliteten att författarna upplever en känsla av framgång och gemenskap.

Att skapa en identitet

För några av författarna verkar kriminaliteten fyllt ett syfte i form av identitetsskapande där de känt att de blivit någon med högre status genom att begå kriminella handlingar. Karlson berättar att han avbröt sin skolgång under tonåren för att följa kriminaliteten som präglade hela hans identitet (Karlson & Guerrero 2023, s. 25).

Nu hade han skapat den han var. ... identiteten som gangster satt sig, snart skulle han ha ett imperium. (Pelosio & Lundgren 2010, s. 105)

Att identitetsskapande är en viktig aspekt i utformandet av en kriminell livsstil är något som inte nämns i någon större utsträckning i den tidigare forskningen till denna studie. Det som nämns är att identitetsskapande är en viktig aspekt i utformandet av kriminalitet (Tolbaru 2020).

Appliceras Katz teori om kriminalitetens lockelser skapas desto djupare förankring. Utifrån teorin är identitetsskapande kring kriminalitet en viktig del för att förstå syftet med handlingarna. I citatet förklarar författaren hur han skapade en "gangster-identitet" vilket kan tolkas som en tuff och respektingivande identitet. Genom att skapa en identitet med respektingivande framtoning genereras makt och kontroll. Om författaren avser att bibehålla kontrollen och respekten som identiteten genererar är det inte otänkbart att han känner behovet av att fortsätta begå kriminella handlingar.

En författare beskriver hur processen av att skapa en identitet också kan skapa identitetskonflikter.

I mitt krig, var den mäktiga fienden min bakgrund, mina mentala sår från barndomen och den starka kraften av det sociala arvet som gör att man nästan alltid landar ganska nära sina rötter (Mrsic & Lundgren 2021, s. 205)

Det vi kan se som stämmer överens med tidigare forskning gällande detta är från Knaappila et al. (2019). De menar att det inte är ovanligt att socioekonomisk bakgrund ärvs och fortsätter ner i generationerna vilket kan orsaka identitetskonflikter (Knaappila et al. 2019). Det kan även bekräftas genom citatet ovan. En möjlig tolkning skulle kunna vara att författaren som föds in i utmanande socioekonomiska förutsättningar redan har en tydlig identitet och därför upplever att han antingen vill "bryta sig loss" eller att han inte har någon kontroll över sitt eget "jag". Kriminalitetens syfte blir följaktligen att komplettera det socioekonomiska arvet. Enligt resultaten från tidigare avsnitt kan identitetsskapande vara en anledning till att kriminalitet utvecklas och bibehålls. Applicerar vi Katz teori kan detta tolkas som att författarnas känslor av kontroll över sitt eget identitetsskapande uteblir eftersom att de ärvt en identitet som de inte har skapat själva. Att vilja ha kontroll kan sedan vara ett syfte till att en individ lockas till kriminalitet. Genom brottsliga handlingar förändrar författaren själv sina förutsättningar och föreställningen om vem han vill vara. Därav fyller kriminaliteten ett syfte.

Del 3: Anledningar och syfte i kontakt med myndigheter

I denna del kommer fokus ligga på att se hur författarna beskriver sina upplevelser av olika myndigheter och huruvida bemötandet från dem visar på en förståelse för anledningar och syfte till en kriminell livsstil. Tidigare forskning nämner att det är viktigt att ta hänsyn till identitetsskapande och personliga anledningar och syfte till kriminalitet. Utifrån detta blir således denna frågeställning av relevans. Vi vill poängtera att vi endast analyserar författarnas egna upplevelser och utgår från deras sanning. Vår analys genererar inte på något sätt en lösning till hur myndigheternas arbete bör se ut eller utformas, vi redovisar endast alternativa perspektiv och förklaringsmodeller utifrån hur författarna beskrivit situationen.

Att förstå individen

Flera författare beskriver varierande upplevelser av olika myndighetskontakter. Gemensamt för alla författare är att de på något sätt haft kontakt med svenska myndigheter men kontakten

har sett olika ut och skett med olika aktörer. Författarna beskriver hur de till följd av att de begått brottsliga handlingar någon gång haft samröre med rättsväsendet eller sociala myndigheter. Att författarna haft kontakt med socialtjänsten skulle kunna vara rimligt sett till att de varit unga när de begått brottsliga handlingar. Det är dock inte en aspekt som diskuteras i alla självbiografier, utan enbart i några. Utifrån de författare som skrivit om sin kontakt med socialtjänst och rättsväsende kan det även urskiljas beskrivningar kring hur anledningar och syfte till kriminalitet beaktas i kontakten.

Stakset beskriver i sin självbiografi hur han upplever att kriminalvården inte tillgodosåg hans individuella behov (Stakset & Malmborg 2015, s. 31f).

Överhuvudtaget lyste ansvarskänslan med sin frånvaro inne på anstalten och någon rehabilitering var det knappast tal om. Jag såg inte mina egna fel, jag såg bara ett samhälle som inte brydde sig. (Stakset & Malmborg 2015, s. 31f)

Författarens beskrivning av att behandlingen var bristfällig skulle kunna ses som att kriminalvården saknade fokus på ett individanpassat arbete. Det skulle kunna tänkas att utifrån författarens beskrivning skulle en behandling kunnat göra skillnad om hans anledningar till varför han utvecklat ett kriminellt beteende uppmärksammades och behandlades. Författaren nämner även att han inte är medveten om sina egna brister. Det skulle kunna tänkas att en behandling som är baserad på anledningar till varför författaren sett kriminalitet som en alternativ lösning på sin livssituation, hade kunnat generera större självinsikt. Detta skulle då kunnat bidra till att förståelse kring kriminalitetens syfte ökas vilket i sin tur hade kunnat generera ett annorlunda behandlingsresultat. Detta när fokus ligger på att snarare förstå individen och hans handlingar istället för att förändra eller stoppa ett kriminellt beteende.

Tolbaru (2020) diskuterar vikten av att ha individens perspektiv i fokus i arbetet mot brottslighet. Tolbaru (2020) menar att det finns olika typer av kriminalitet och därför även bör finnas olika anledningar och syften som påverkat valet att begå kriminella handlingar. Till följd av detta blir det således viktigt att förstå varje individs syfte och anledning till kriminaliteten och inte bara beskriva individen som kriminell (Tolbaru 2020). Detta stärker det faktum att kunskapen om individers anledningar och syfte med kriminaliteten är kunskap

som behövs inom socialt arbete. Detta för att kunna skapa individanpassade insatser med effektivare utfall.

Att förstå grundproblematiken

Karlsen berättar om sin relation till socialtjänsten och polisen. Han förklarar hur han hade frekvent kontakt med båda instanserna eftersom han ofta blev gripen för olika brott (Karlsen & Guerrero 2023, s. 18). Karlsen beskriver även hur socialtjänsten ofta bytte handläggare i hans ärenden vilket han upplever påverkade på så sätt att en del av hans brottsliga historik inte dokumenterades. Samtidigt skriver han också om att han ansträngde sig för att övertyga socialtjänsten om att hans levnadsförhållanden var goda (ibid.)

Jag bytte också ofta handläggare på socialtjänsten så att många av mina förseelser trillade mellan stolarna. De gjorde sina utredningar, men utåt sett var min uppväxt ganska oproblematiske. Mina morföräldrar var rekorderliga människor i ett hederligt hem, det var jag som inte mådde bra och socialen hade ändå inte så många alternativ att placera mig. ... jag gjorde allt jag kunde för att övertyga varje handläggare som kom i min väg om att jag hade förstätt min läxa och därför inte behövde ryckas upp med rötterna. (Karlsen & Guerrero 2023, s. 18)

Ser vi till hur författaren förklarar relationen med socialtjänsten skulle vi kunna tolka det som att författaren upplevt att eftersom han hade en tillsynes god uppväxt fanns det heller inte något som socialtjänsten kunde hjälpa till med. Det verkar som att författarens upplevelse är att socialtjänsten fokuserat på hur hans omgivning sett ut och eftersom att hans omgivning "såg bra ut" fanns det inga andra aspekter som var viktiga att beakta. I våra resonemang från tidigare resultat- och analysdelar skulle det kunna tänkas att författarens ärenden fått annorlunda utfall om socialtjänsten beaktat anledningarna till varför han begick kriminella handlingar och vilket syfte de fyllde för honom. Möjligtvis hade denna kunskap kunnat fördjupa förståelsen för författarens beteende och därefter skapa individanpassade insatser som kompletterar kriminalitetens syfte.

Ser vi till detta styrker det de resonemang som Frant skriver om i sin artikel där Frant menar att nyckeln till att få ett slut på kriminaliteten är att få en förståelse kring individens anledningar till kriminalitet (Frant 2020). Även Tolbaru (2020) skriver i sin forskning om

vikten av att studera både socioekonomiska riskfaktorer likväl som de enskilda individernas anledningar och syfte. Tolbaru resonerar kring att alla handlingar en individ gör, görs som en konsekvens av ett socialt sammanhang där meningen är att känna en samhörighet (Tolbaru 2020).

Resultatet och analysen ovan kan styrkas genom att applicera ett stämplingsteoretiskt perspektiv. När myndigheterna granskar individerna utifrån specifika riskfaktorer skulle det kunna förmedla en känsla av att individen är bra eller dålig. Är individen en person som kategoriseras in i flera riskfaktorer, genererar det en allt större känsla av att individen är fel och brister mot samhällets regler och normer. Detta kan leda till att individen stämplas som en utanförstående och skapa en känsla av att vara avvikande. Risken finns även att individen, utifrån känslan att han är stämplad som avvikare, kan söka sig mot grupper med samma avvikande identiteter. Liksom vi tydliggjort tidigare i studien kan avvikaridentiteten leda in en person i kriminella sammanhang eftersom att han då hittar en grupp där hans identitet inte längre ses som avvikande. Om anledningar till kriminalitet kompletterats med varför individen anser att kriminalitet är en lösning eller ett alternativ, hade man möjligtvis kunnat uppmärksamma det faktum att individen upplever sig vara avvikande och utanförstående och på så sätt minska stigmatiseringen och skapa individanpassade förutsättningar till att finna tillhörighet i andra sammanhang, som genererar positiva känslor kring spegeljaget.

Skovlund och Larsen (2022) skriver i sin forskning att myndigheter inte sällan bidrar till att individers identitet ifrågasätts genom att kategorisera sina klienter, exempelvis genom att använda benämningar som "kriminell" respektive "före detta kriminell". Det här riskerar följaktligen att försvåra klienternas beteendeförändring vilket kan ge konsekvensen att individen fortsätter att begå brottsliga handlingar (Skovlund & Larsen 2022).

Att ge trygga förutsättningar

Pelosio beskriver att han var villig att prata och berätta om sina upplevelser för vuxna, om de vuxna kunde generera en pålitlig och trygg miljö (Pelosio & Lundgren 2010, s. 23).

Det var helt okej att prata med socialsekreterarna, så länge man kunde lita på dem.
(Pelosio & Lundgren 2010, s. 23)

Jašarević och Fazlagićs (2019) forskning lyfter vikten av att vuxna uppmärksammar barn och ger dem utrymme för att berätta om jobbiga saker, för att kunna ge dem adekvat hjälp. De lyfter framförallt utbildningspersonal och hur de kan ha större möjligheter att uppmärksamma barns behov och mående. Barn behöver få känna att de kan prata om eventuella problem med vuxna. Utbildningspersonal, såsom lärare och skolpersonal, kan ofta ha möjligheter att identifiera problematiserande hemförhållanden och det är därför viktigt att de får kunskap om detaljer att vara vaksamma på. Detta med anledning av att de ska kunna hjälpa barn och unga med problematiserade hemförhållanden att våga prata och att skolpersonal på så sätt, kan göra socialtjänsten medvetna om barnets situation (Jašarević och Fazlagić 2019).

Genom detta resonemang skulle vuxna kunna vara en viktig del i att ge barn trygga förutsättningar för att våga berätta om sina anledningar till kriminalitet och vad kriminaliteten fyller för syften. Med denna information ges möjligheten att skapa en större helhetsbild av individens situation och behov samtidigt som individens egna perspektiv tas i beaktande. Dessa insikter skulle sedan kunna användas i arbetet för att hjälpa individer till en situation där kriminaliteten inte längre behövs som ett sätt att uppfylla ett visst syfte. I citatet ovan visar författaren att han var villig att prata med socialsekreterarna när han hade ett förtroende till dem. För honom var det därmed viktigt att känna en tillit till de vuxna vilket kan styrka det faktum att de vuxna behövde skapa trygga förutsättningar för att ge honom möjlighet att prata.

Slutdiskussion

I diskussionsavsnittet kommer vi att börja med en kort sammanfattning av resultatet på respektive frågeställning i studien innan vi övergår till en diskussion kring vårt resultat och vilka tankar som studiens resultat lett till. Resultatet visar på olika anledningar samt syften till kriminalitet och på vilket sätt dessa har tagits i beaktande vid kontakten med myndigheter.

- Vad kan identifieras som anledningar till att författarna har begått kriminella handlingar utifrån författarnas egna beskrivningar?

De motiv som författarna beskriver i sina självbiografier som anledningar till sin kriminalitet har varit en bristande föräldraförmåga, familjeförhållanden som ej har tillgodosett författarnas behov, olika socioekonomiska aspekter, bristande skolgång tillsammans med avsaknaden av vänner och att de upplevt ett utanförskap.

- Vilka syften till de kriminella handlingarna kan identifieras utifrån författarnas beskrivningar?

Syften med kriminalitet har, utifrån författarnas beskrivningar i självbiografierna, identifierats som ett sätt att skaffa pengar, att få känna sig bra på något, känna en makt, att få en tillhörighet där de är en del av en gemenskap samt möjligheten att skapa en identitet.

- Hur beskriver författarna att deras anledningar och syften till kriminalitet tagits i beaktande i den hjälp de fått från myndigheter?

Utifrån hur författarna beskriver sina upplevelser med svenska myndigheter skulle det kunna uppfattas som att författarnas enskilda anledningar och syfte till kriminalitet inte tagits i beaktande. Detta gestaltas i författarnas berättelser genom exempelvis att de inte känt sig hörda och uppmärksammade så som de önskat.

En gemensam nämnare för samtliga författare är att de, trots myndigheters inblandning, fortsatt på den kriminella banan. Detta skulle kunna innebära att det myndighetsarbete som gjorts och de insatser som satts in inte har haft en tillräckligt god verkan. Ser vi till vår studie och självbiografiernas innehåll skulle det kunna diskuteras huruvida författarna hade fortsatt leva efter en kriminell livsstil eller inte om myndigheter hade arbetat annorlunda. Vi menar att det skulle kunna vara viktigt för myndigheter att utreda författarnas bakomliggande

anledningar till varför de begår kriminella handlingar och vad kriminaliteten fyller för syfte. Kunskap om individers tankar kring sina brottsliga handlingar ger möjligheten att skapa en helhetsbild över individernas behov samtidigt som det skulle inkludera individernas egna perspektiv på sin situation. Vi menar att genom att se till hela bilden runt en individ skapar vi möjligheten till att förstå varje enskild individ på ett djupare plan och ges då möjlighet att kunna individanpassa insatser. Detta ser vi skulle kunna stämma överens med det som vi skrev i problemformuleringen gällande socialtjänstens riktlinjer om att inkludera individen i sitt ärende och arbeta utifrån ett heltäckande perspektiv.

Tidigare nämndes det faktum att vi på inga sätt haft ett syfte att denna studie skulle vara generaliserande, vilket den heller inte är. Studien representerar inte heller en del av en större grupp då urvalet varit begränsat. Vi ser dock detta som en god början till fortsatt forskning på ämnet. Vår tanke är att det är viktigt att se till enskildas syften och anledningar som bidragit till valet att begå brottsliga handlingar för att på sikt kunna lösa problematiken med kriminalitet i samhället. Vi tänker att dessa aspekter kan bidra med en bredare syn på kriminalitet, det vill säga en bild av vilken funktion kriminaliteten fyller hos den enskilda individen. Med fokus på att se kriminalitetens funktion hos den enskilda individen, kan det öppna upp för att ge professionella en djupare förståelse i att bemöta individen på det plan individen befinner sig på vilket skulle kunna resultera i bättre förutsättningar för att skapa individanpassade insatser, när individens egna perspektiv tas i större beaktande.

Frågan blir ju dock hur vi skapar ett samhälle där unga hellre väljer en laglig fritidsaktivitet snarare än den kriminella livsstilen? En aktivitet där individen kan få känna tillhörighet och gemenskap för att inte behöva söka efter den i brottsliga sammanhang. Svaret på hur vi gör det har inte varit fokus för denna uppsats men vi vill med uppsatsen ändå understryka att det finns så pass många samband mellan forskning, kriminalitetens syften och anledningar att vi anar att dessa skulle kunna kombineras när vi ser till förebyggande insatser.

Hur författarna beskriver sina egna upplevelser och syften med kriminaliteten blir av vikt att ta hänsyn till när det handlar om att skapa individanpassade insatser. Fokus kan då ligga på vad den enskilda individen saknar, snarare än att ge någon form av förutbestämd insats som skapats av samhället. Vi menar att alla i samhället behöver ha en djupare förståelse för hur

enskilda individer fungerar och att de flesta handlingar sker av en eller flera orsaker som inte alltid är uppenbara.

Under studiens gång har vi funderat på olika frågeställningar som hade varit intressanta att undersöka vidare i en ny studie. Vi ser till exempel att det hade varit intressant att utveckla denna studie till en bredare population för att se hur fler upplever och förklarar sina brottsliga handlingar. En intressant aspekt på detta område hade kunnat vara att intervjua individer som upplevt utanförskap och begått brottsliga handlingar tillsammans med professionellas tankar kring hur dessa aspekter beaktas i deras sociala arbete.

Sammanfattningsvis har denna studie genererat flera anledningar och syften till kriminalitet utifrån några författares självbiografier. Vårt fokus har varit att uppmärksamma några individers upplevelser kring att de inte varit en del av det normativa samhället. Vi har med denna uppsats velat skapa en djupare förståelse och kunskap för hur enskilda individer beskriver och förklarar sina brottsliga handlingar.

Referenslista

Andershed, Henrik & Anna-Karin Andershed (2010) Ungdomsbrottslighet: Hur vanligt är det och vad beror det på? I: Henrik Andershed, Anna-Karin Andershed, & Kerstin Söderholm Carpelan (red.) *Ungdomar som begår brott: Vilka insatser fungerar?* 1 uppl. Stockholm: Socialstyrelsen & Gothia Kompetens.

Andershed, Henrik, Anna-Karin Andershed & Kersti Söderholm Carpelan (2010) Hur fungerar insatser till ungdomar som begår brott och hur kan vi bli bättre i praktik? I: Henrik Andershed, Anna-Karin Andershed, & Kerstin Söderholm Carpelan (red.) *Ungdomar som begår brott: Vilka insatser fungerar?* 1 uppl. Stockholm: Socialstyrelsen & Gothia Kompetens.

Becker S., Howard (2006) *Utanför - Avvikandets sociologi*. Stockholm: Arkiv Förlag

Berg, Martin (2013) George Herbert Mead. I: Henrik Stenberg & Bo Isenberg (red.) *Relationell Socialpsykologi - Klassiska och Samtida Teorier*. Stockholm: Liber.

Boréus, Kristina (2022) Texter i vardag och samhälle. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. 3 uppl. Stockholm: Liber.

Bryman, Alan (2018) *Samhällsvetenskapliga metoder*. 3 uppl. Stockholm: Liber

Brå (2023a) *Barn och unga i kriminella nätverk - en studie av inträde, brott, villkor och utträde*. Stockholm: Brå.

Brå (2023b) *2022 - Personer lagförda för brott - Slutlig statistik*. Stockholm: Brå

Burcar, Veronika (2013) Jack Katz. I: Henrik Stenberg & Bo Isenberg (red.) *Relationell Socialpsykologi - Klassiska och Samtida Teorier*. Stockholm: Liber.

Eldén, Sara (2020) *Forskningsetik. Vägval i samhällsvetenskapliga studier*. Lund: Studentlitteratur.

Eriksson, Ingalill (1979) Stämplingsteorin och socialt arbete. *Sociologisk Forskning* 16(1): 39-49

Frant, Ancuța Elena (2020) Understanding the Individuals Who Are a Part of Transnational Organised Crime - a Key Factor for Creating a Successful Policy to Fight against This Kind of Criminality. *EURINT*, 7: 101–115.

Gauffin, Karl, Bo Vinnerljung, Mats Fridell, Morten Hesse & Anders Hjern (2013) Childhood socio-economic status, school failure and drug abuse: a Swedish national cohort study. *Addiction* (Abingdon, England), 108 (8): 1441–1449.

Jasarevic, Osman & Farah Fazlagic (2019). Criminological and Criminal Legal Aspects of Discrimination, Violence, Abuse and Neglect of School-Age Children. *Journal of Eastern-European Criminal Law* (Issue 1): 213–226.

Katz, Jack (1990) *Seductions of crime*. 1 uppl. New York: Basic Books

Knaappila, Noora, Mauri Marttunen, Sari Fröjd, Nina Lindberg, & Riittakerttu Kaltiala-Heino (2019). Changes in delinquency according to socioeconomic status among Finnish adolescents from 2000 to 2015. *Scandinavian Journal of Child and Adolescent Psychiatry and Psychology*, 7 (1): 52–59.

Murray, Joseph & David P. Farrington (2010). Risk factors for conduct disorder and delinquency: Key findings from longitudinal studies. *The Canadian Journal of Psychiatry / La Revue Canadienne de Psychiatrie*, 55 (10): 633–642.

Skovlund, Henrik, & Natasja L. Larsen (2022). Recidivism into Criminal Gangs as a Problem of Social Identity-Some Applications from the Perspective of Pragmatism. *British Journal of Social Work*, 52 (4): 2217-2233.

Socialstyrelsen (2020) *Bedöma risk och behov för barn och unga som begår brott eller har annat normbrytande beteende. Kunskapsstöd för socialtjänsten*. Stockholm: Socialstyrelsen

Socialstyrelsen (2021) *Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott. Kunskapsstöd med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6-17 år.* Stockholm: Socialstyrelsen

Svensk Ordbok (2021) *Anledning*. <https://svenska.se/so/?id=101796&pz=7> [Hämtat: 2024-05-16]

Svensk Ordbok (2021) *Syfte*. <https://svenska.se/so/?id=181634&pz=7> [Hämtat: 2024-05-16]

Svensson, Peter & Göran, Ahrne (2022) Att designa ett kvalitativt forskningsprojekt. I: Göran Ahrne & Peter Svensson (red.) *Handbok i kvalitativa metoder*. 3 uppl. Stockholm: Liber.

Tolbaru, Carmina (2020) Criminal Behavior and Its Motivations. *Journal of Law and Administrative Sciences*, 13: 23–29.

Självbiografier:

De Almeida, Victor & Antonius Antoniadis (2023) *Kramen från helvetet*. Stockholm: Mondial

Karlsen, Anders & Miguel Guerrero (2023) *Satan från Borlänge. Ett helvetes liv bland brott, våld och droger*. Stockholm: Forum

Mrsic, Dragomir & Theodor Lundgren (2021) *Där jag kommer ifrån*. Stockholm: Forum

Pelosio, Patrik & Theodor Lundgren (2010) *Jiddra inte. Hellre okänd än okänd - en sann berättelse*. Stockholm: Forum

Rexiti, Diliyar & Cecilia Gustavsson (2022) *Mitt liv som rånare - en uppväxt på ungdomshem och fängelser*. Stockholm: North Audio Publishing.

Stakset, Sebastian & Niklas Malmberg (2015) *Sebbe Staxx. Musiken. Brotten. Beroendet*. Stockholm: Norstedts.

Bilaga

Kodningsschema av citat

Samtliga texter från sida 50-64 i detta dokument är citat direkt hämtade från de självbiografier som utgjort studiens empiriska underlag. Citaten är listade utifrån författare och sidnummer för att göra det enkelt att finna citaten i respektive originalkälla.

Ekonomi

Karlsen - Satan från Borlänge

s.16 - Vi hade det visserligen inte så fett rent ekonomiskt men vi saknade inte heller något materiellt, utan för mig låg saknaden på det emotionella planet.

De Almeida - Kramen från helvetet

s. 53 – Absurda summor, men vi snor också kläder, pengar och gör inbrott för att finansiera missbruket.

s. 68 - Jag avlägsnade mig allt mer från gängen och konflikterna. Jag gjorde bara sådant som jag visste genererade mycket pengar.

Pelosio - Jiddra inte. Hellre ökad än okänd

s. 46 – Det hade redan börjat generera kontakter och pengarna hade börjar trilla in.

s. 22f – Ingen av dem fick särskilt mycket pengar hemifrån, men de brukade berätta vad de skulle göra om de hade en massa pengar: de skulle åka limousine till plugget, träffa brudar, spendera cash på brudarna och bjuda på bira. Utan pengar kunde man ju inte ha kul. Killarna ville vara bäst, få respekt.”

Stakset - Sebbe Staxx. Musiken. Brotten. Beroendet.

s. 43 – Jag kunde ju för fan tjäna mer pengar på att sno saker än vad farsan gjorde på Posten om jag ville.

Mrsic - Där jag kommer ifrån

s. 226 - Jag fick verkligen vända på slantarna under den här tiden, vilket jag var van vid sedan uppväxten, men det var långt ifrån hur det var när jag var rånare då jag haft mycket pengar att röra mig med.

Rexiti - Mitt liv som rånare

s. 25 – Jag hade inget att göra och ville ha pengar, en egen ekonomi. Så fick jag en tanke i mitt huvud: 'Hur skulle det vara att råna?'

Personligt / psykologiskt:

Karlsen - Satan från Borlänge

s.16 - Vi hade det visserligen inte så fett rent ekonomiskt men vi saknade inte heller något materiellt, utan för mig låg saknaden på det emotionella planet.

s. 12 - Jag vet inte varför de betraktade just mig som tattarungen och inte Göran men jag vågade aldrig fråga. Egentligen var det inte ordet i sig som sårade mig, det vara att jag inte benämndes vid namn utan med ett skällsord. Det fick mig att känna mig utpekad och skapade en känsla av att jag var en paria i min egen familj.

s. 23 - Efter att min far tog livet av sig stängde jag av mina känslor. Det var som om jag lade ett lock ovanpå alla känslor och ingen terapi kunde förmåga att öppna locket ens på glänt. Jag hade redan börjat dricka alkohol, vilket inte var så konstigt med tanke på hur jag var uppfostrad och att alkoholen var en stor del i släktens liv.

S. 20 - Att bli tonåring är ju att genomgå en transformation där hormonerna bubblar för fullt i kroppen samtidigt som man försöker hitta sin identitet. Vissa kliver fram med en naturlig charm och pondus vilket gör dem framgångsrika och attraktiva i andra ungdomars ögon. Jag var inte en av dem, och därför gick det sådär med tjejerna som jag hade börjat få upp ögonen för.

s. 89 - Har startat ett syföretag och har familj ”Min laglydiga, städade vardag höll ett litet tag innan rastlösheten grodde inom mig. Jag ville ha mer, mycket mer, av livet än att bara vara företagare. Ett lugnt och skötsamt liv kanske var vad jag drömde om i huvudet, men i hjärtat kunde jag helt enkelt inte nöja mig med att vara en svensson bland alla andra.

S. 58 - Jag var tjugosex eller tjugosju år gammal och mitt namn figurerade i många polisutredningar om stölder, narkotikahandel, våldsamheter och allt annat mellan himmel och

jord. Samtidigt gjorde mitt hårdnackade, principfasta sätt att bedriva kriminalitet mig impopulär i vissa kriminella kretsar. Det var som om jag fastnat i en virvelvind som blåste snabbare och snabbare medan jag trodde att jag hade kontroll. Ändå drevs jag av den där tomheten inom mig som hela tiden krävde mer. Jag jagade spänning lika mycket som jag jagade pengar.

S. 73f - Jag förstår idag vilka mekanismer som påverkade mig att göra sådant mot min egen bror. Mina blockeringar runt mina känslor gjorde att jag inte hade några verktyg att tala om den skam jag bar inom mig, så jag slogs istället. Jag slogs alltså för att slippa möta skammen. Det kan låta som att jag överanvänder ordet skam, men det går inte att nog tydliggöra att skammen varit som en cancer inom mig hela mitt liv och att jag på grund av den stött bort människor, begått brott, knarkat och betett mig som ett as.

s.158 - Ett återkommande tema i mitt liv. Jag kör på tills jag kraschar och så får jag försöka börja om på nytt.

s. 168 - Jag vann naturligtvis ingen utmärkelse som årets pappa för den där insatsen, men jag visste inte hur jag skulle förhålla mig till henne och faderskapet då.

s. 263 - I perioder var det jobbigare att vara ute där jag ständigt var jagad av polis eller andra kriminella, och ofta levde under dödshot. Jag hade ingen fast adress och flyttade mellan kompisars soffor. Det är ett liv som gör att du tar slut som människa. På insidan av murarna var det lugnt och skönt. Det fanns tid att äta, träna, skriva brev, ta promenader; rutiner som hjälpte mig mycket.

De Almeida - Kramen från helvetet

s. 53 - Jag känner mig inte som en missbrukare, även om jag är det. Jag har pengar, är ung och inte särskilt sliten. Världen ligger framför mig. Jag är driftig och hoppfull om framtiden.

s. 53 - Jag fortsätter begå stöldbrott och lever laglöst. Känner mig odödlig. Helt uppslukad av ett drogdrivet momentum. Jag befinner mig i romansfasen gällande missbruket. En fantastisk tid. Ruset är mitt enda mål. Narkosen känns upphöjande. Spärrarna försvinner. Allt blir roligare.

s. 60 - Jag älskar heroinruset, men livsstilen är krävande. Både psykiskt och fysiskt. Jag lever med konstant stress och oro.”

s. 81f - Jag mådde inte bra under den här perioden. Det var ett tufft straff att avtjäna. Jag var missnöjd med min situation. Trött på att vara ifrån familjen och hamna i knas. Kände att jag behövde någon form av behandling.

Stakset - Sebbe Staxx. Musiken. Brotten. Beroendet.

S. 16 - Jag har alltid känt att det är något fel på mig, som att jag bär på någon slags störning. En tydlig minnesbild och kanske ett tecken på min tidiga dysfunktionalitet är den lilla grodan Oves öde. Vid sju års ålder visste jag redan mycket om utanförskap. Jag kände det tydligt i skolan. Jag var den korta lilla tjockisen, en av dom som inte passade in, som sällan förtjänade uppmärksamhet annat än som måltavla för elaka ord eller förnedrande slag. I vissa perioder hade jag överhuvudtaget inga vänner. Ingen att prata med.

s. 183 - Samtidigt var jag tvungen att fortsätta prestera. Stressen som tidigare hade kommit från kriminaliteten kom plötsligt från vardagen. Från teaterchefer, skivbolagsbossar, journalister, arbetsgivare. Auktoriteter överallt. Dessutom: livet i hjulet, nio till fucking fem. Det var verkligen inte min grej. Jag behöver släppa på spänningarna. Den ständiga stressen skulle snart locka fram festen.

Mrsic - Där jag kommer ifrån

s.38 - Tidigare hade jag inte riktigt förstått vad det var jag saknade, eftersom jag inte kände till något annat än det vi hade. Detsamma hände när jag började umgås med mina svenska vänner. Jag älskade att vara med dem, Micke, Jocke och Magnus. Vi spelade landhockey så det ekade och smällde mellan höghusen. I deras familjer åt de mellanmål och middagar och tittade på film tillsammans, sådant som jag verkligen tyckte om.

s. 40 - Jag förstod det så klart inte då, men känslan fanns redan då. Det rusar i blodet och man blir skärpt. Hjärtat slår snabbt, adrenalinet pumpar och i det finns också en känsla av kontroll. (från när han gjorde sitt första inbrott)

s. 40 - Jag var rädd men inte på det sätt som jag kunde bli när det hände grejer hemma

s. 41 - Det var ett ögonblick av många under min barndom, där jag blev utpekad. I det här fallet var det inget konstigt med tanke på vad vi gjort. Men för mig blev det ett av alla tillfällen i mängden. Det pratades en del om familjen och mina syskon, och ingen förväntade sig något annat än dåliga saker av mig. Jag avskydde det och nu pekade läraren bokstavligen på mig. En del av mig skämdes och ville sjunka genom jorden. Men det fanns också en annan känsla i mig, jag blev bekräftad på ett svårförklarligt sätt. Jag var i händelsernas centrum, och trots att det var på grund av en dålig sak, njöt jag av uppmärksamheten. Jag blev ju ändå

utpekad och dömd på förhand, så kanske var det lika bra att göra det till någonting bra. Det var dubbelt, och det har följt mig genom livet.

s. 266 - Förutom dåligt med pengar och alla problem som kommer med det, får man dåligt självförtroende och tror inte att något positivt kan hända en.

s. 205 - I mitt krig, var den mäktiga fienden min bakgrund, mina mentala sår från barndomen och den starka kraften av det sociala arvet som gör att man nästan alltid landar ganska nära sina rötter

Rexiti - Mitt liv som rånare

s. 27 – Adrenalinerna bara pumpade och jag kunde inte kontrollera situationen.

s. 73 - Det handlade om att lära sig kontrollera sig när man blir förbannad, att tänka mer konsekvent och moraliskt.

Skola & Vänner:

Karlsen - Satan från Borlänge

s. 13 - Märkligt nog var skolan ett av få områden där jag trots allt kände att jag hade ett värde. Fastän mina hemförhållanden inte var som andras hade skolan alltid gått bra för mig. Visserligen blev jag mobbad under flera år på mellanstadiet, men jag hade lätt att lära mig och tyckte att det var roligt att gå dit.

S. 32 - Mina skolprestationer fortsatte sin nedåtgående bana. Jag ska inte skylla på någon annan, men när matematiken började bli avancerad och jag inte fick något vuxenstöd tappade jag sugen precis som så många gånger tidigare och gav upp.”

s. 20 - Några varaktiga relationer hade jag därför inte, men jag brydde mig inte eftersom det var så roligt att supa, röka på och slåss ihop med mina kamrater. Jag gick fortfarande i åttan när jag testade amfetamin för första gången.

s.49f - I min kodex fanns också tre andra punkter som jag levde efter redan i tonåren. Den andra livsregeln var att aldrig berätta för någon vilka brott du begått. Jag ville helt enkelt inte att andra skulle behöva bära sådan information, så jag berättade inte ens för mina kamrater vad jag gjorde om de inte var med vid tillfället. Om du berättade om ett brott för någon kunde de hamna i klistret för en sak du hade gjort, och att dra in andra i affärer de inte hade att göra med var oförlåtligt.”

s. 121 - Som jag tidigare berättat svor jag redan som barn på att de ungar som mobbade mig en dag skulle få igen.”

De Almeida - Kramen från helvetet

s. 34 - Det enda som höll mig någorlunda kvar på mattan var skolan. Jag var duktig och tyckte om miljön.

Pelosio - Jiddra inte. Hellre ökad än okänd

S.32 - Medlemmarna i Henkan Gross var en blandning av svenskar, finnar, zigenare och italienare. De flesta från trassliga hemförhållanden. De delade en dröm om respekt och cash, bortom grå betong med alkoholister, arbetslöshet och skit. Gänget hade gett Patrik lojala polare, bröder som Jarmo, Dansken och Rille.

s. 34 – Skolan behövde han inte längre. Där kände han sig bara dum.

Stakset - Sebba Staxx. Musiken. Brotten. Beroendet.

S. 16 - Jag har alltid känt att det är något fel på mig, som att jag bär på någon slags störning. En tydlig minnesbild och kanske ett tecken på min tidiga dysfunktionalitet är den lilla grodan Oves öde. Vid sju års ålder visste jag redan mycket om utanförskap. Jag kände det tydligt i skolan. Jag var den korta lilla tjockisen, en av dom som inte passade in, som sällan förtjänade uppmärksamhet annat än som måltavla för elaka ord eller förnedrande slag. I vissa perioder hade jag överhuvudtaget inga vänner. Ingen att prata med.

Mrsic - Där jag kommer ifrån

s. 36 - De menade att det var fel på oss, att vi inte passade in och att vi förstörde för de andra, och därför beslutade de att flytta oss till en annan skola.

s. 41 - Det var ett ögonblick av många under min barndom, där jag blev utpekad. I det här fallet var det inget konstigt med tanke på vad vi gjort. Men för mig blev det ett av alla tillfällen i mängden. Det pratades en del om familjen och mina syskon, och ingen förväntade sig något annat än dåliga saker av mig. Jag avskydde det och nu pekade läraren bokstavligen på mig. En del av mig skämdes och ville sjunka genom jorden. Men det fanns också en annan känsla i mig, jag blev bekräftad på ett svårförklarligt sätt. Jag var i händelsernas centrum, och trots att det var på grund av en dålig sak, njöt jag av uppmärksamheten. Jag blev ju ändå

utpekad och dömd på förhand, så kanske var det lika bra att göra det till någonting bra. Det var dubbelt, och det har följt mig genom livet.

s. 42 - Det tog inte lång tid innan jag började inse vad det var för skola. De hade tagit med oss till en särskola för barn med olika slags funktionsnedsättningar. Jag höll bokstavligen på att kissa på mig av rädsla. Det var som att marken under mig var en tunn is som nu hade rämnat med ett stort brak. Jag fick panik och tanken att jag inte skulle få gå i vanlig skola var fullkomligt omöjlig att ta in.

Rexiti - Mitt liv som rånare

s. 24 – Nu hade jag blivit 15, men hade inte längre någon plats i skolan. Jag hade skrikit och bråkat med rektorn och varit så stökig att jag portats från skolans område.

Tillhörighet & gemenskap:

Karlsen - Satan från Borlänge:

s. 13 - Min bästa kompis hette Sean, en ensamkommande palestinier vars fostermamma var rektor och fosterpappa var chef för socialutskottet, något som senare skulle rädda mig från ungdomsvårdsskola många gånger. Jag var ofta hemma hos Sean efter skolan och åt middag. Vår vänskap gav mig en tillhörighet som jag var mycket tacksam för.

s. 23 - Det var inte bara alkoholen i sig som blev en tröst, lika viktig var den sociala gemenskapen som uppstod kring vårt drickande. Vårt lilla gäng söp, tog droger och hängde på stan, och alla hade något kors att bära. Som den sökare jag var kändes det bra att äntligen få träffa likasinnade. Tyvärr blev den samhörigheten också förödande för mig längre fram.

S.17 - Ofta var det mitt behov av att känna tillhörighet som drev mig att göra saker jag egentligen inte ville. Det var också därför jag testade hasch i tolvårsåldern.

S. 21 - Jag hade ibland svårt att känna igen mig i den bild av mig som började spridas, eftersom många samtidigt tyckte att jag var en trevlig och schyst kille, men insåg också att ryktet gav mig en makt över andra människor även om jag i den här åldern och än idag inte riktigt förstått vidden av den makten. Till skillnad från många av mina kamrater som var kriminella för att få pengar, droger och kvinnor gjorde jag det av lojalitet. För mig fanns det inga gränser för vad jag var beredd att göra för dem jag ansåg vara mina riktiga vänner. Hade jag haft en tryggare uppväxt är det mycket möjligt att jag inte hade känt det här behovet av att

visa min lojalitet på ibland extrema och missriktade sätt, men som barn var lojaliteten allt jag ägde och hade, och jag trodde länge att det var likadant för alla omkring mig.

S.115 - För mig var förvandlingen från Anders till Satan en process där våldet gradvis normaliserades till en nivå som nu i efterhand är svår att förstå också för mig. Jag ska inte sticka under stol med att jag tidigt hade ett intresse för våld och vapen, det började långt innan det planerade och kriminella våldet kom in i mitt liv. Det handlade till en början om att hjälpa mina kamrater i en orubblig tro på vänskapens starka lojalitetsband där jag ofta fick rycka in när situationer eskalerade.

S. 259 - Länge tänkte jag söka mig till det militära i hopp om att finna räddningen där genom en gemenskap som skulle mota ensamheten i grind, ge mig mening och samtidigt låta mig göra någonting jag förmodligen skulle vara duktig på. Jag fantiserade om den mytomspunna tillhörigheten, att vara en del av ett sammanhang där tilliten mellan oss som ingick i gemenskapen var så total att vi lika gärna kunde ha varit lemmar på samma kropp.”

S.269f - En del av mig valde nog kriminaliteten i hopp om att hitta liknande band som jag föreställde mig fanns bland soldaterna.

s. 9 – Det sårade mig och fick mig att känna mig utanför gemenskapen, vilket med tiden skulle bli till ett beteendemönster som fått stora och framförallt negativa konsekvenser för mig i mina relationer.

De Almeida - Kramen från helvetet

S. 82 - Jag träffade många människor med liknande historia som jag. Flyktiga, dysfunktionella och sårade. Missbrukspersonligheter med en otrygg uppväxt i bagaget. Det gav mig ett nytt sammanhang. Jag kände mig mindre ensam. Det fanns fler som jag.

Pelosio - Jiddra inte. Hellre ökad än okänd

s. 35 – Han separerades från sina kompisar. Glädjen försvann. Han skulle aldrig mer tillåta att någon svek honom.

s. 105 – Nära vänner som känt Patrik sedan sandlådan på Henriksdalsberget tog ett steg bort från honom.

Stakset - Sebbe Staxx. Musiken. Brotten. Beroendet.

s. 23 – Oavsett vad ditt utanförskap grundar sig i, är det få saker som lockar dig mer än gemenskap.

s. 27 – Till skillnad från skolan hade jag en gemenskap här, och det var vi som styrde och ställde.

Mrsic - Där jag kommer ifrån

s.49 - Det var fantastiskt. Jag fick en tillhörighet. När man kom stämplade de i en liten träningsbok med en japansk stämpel med tecken i rött. I boken fick man också sätta ett foto av sig själv. Vi fick svära en ed, att vi skulle respektera de äldre, och ta hand om världen och göra den till en fredlig plats. Det var som att lämna allt bakom sig, ingen pratade om några konstigheter eller problem, ingen kriminalitet eller rått gatusnack. Alla hade samma värde. Det gjorde stort intryck på mig.

s. 50 - Jag slapp bråk. Jag var den första bland kompisarna som började träna kampsport, och jag började bli alltmer populär bland vännerna vid den här tiden.

s. 62 - Det kändes jobbigt och ensamt men det var trots allt en känsla jag var van vid, till och med kände mig trygg i. För det är ju så, att till slut vänjer man sig vid smärta och sorg. Negativa känslor blir luften man andas och de är svåra att göra sig av med, framför allt om de går i arv.

s. 245 - Jag lämnades med känslan av utanförskap och att jag inte hörde till.

Rexiti - Mitt liv som rånare

s. 25 – Då blev det så att jag hittade andra personer, utanför mitt område, som jag kände att jag hade mer gemensamt med.

Utanförskap:

Karlsen - Satan från Borlänge

s. 19 – Under min uppväxt var jag mycket blyg och kände mig alltid utanför den övriga gemenskapen, med undantag av det fåtal kompisar jag hade. En av de saker som bidrog till utanförskapet var att mina morföräldrar var gamla jämfört med alla mina klasskamraters föräldrar som var betydligt yngre än mormor och morfar.

s. 19f - Dessutom saknade mina morföräldrar körkort vilket gjorde att jag bara kunde vara med på aktiviteter om jag fick skjuts av någon kamrats föräldrar.

De Almeida - Kramen från helvetet

s. 144f – Jag svek mig själv och kände mig inte alls som en del av det stora samhället.

Utanförskapet kröp upp som en blodigel och klistrade sig fast.

s. 15 – Grunden till utanförskapet var mitt utseende.

Stakset - Sebbe Staxx. Musiken. Brotten. Beroendet.

s. 19 - Istället var jag ensamman än någonsin, och det var nu mobbningen började.

s. 21 - Jag har alltid känt att det är något fel på mig, som att jag bär på någon slags störning.

En tydlig minnesbild och kanske ett tecken på min tidiga dysfunktionalitet är den lilla grodan Oves öde. Vid sju års ålder visste jag redan mycket om utanförskap. Jag kände det tydligt i skolan. Jag var den korta lilla tjockisen, en av dom som inte passade in, som sällan förtjänade uppmärksamhet annat än som måltavla för elaka ord eller förnedrande slag. I vissa perioder hade jag överhuvudtaget inga vänner. Ingen att prata med.

Mrsic - Där jag kommer ifrån

s. 35 - Det var ett ögonblick av många under min barndom, där jag blev utpekad. I det här fallet var det inget konstigt med tanke på vad vi gjort. Men för mig blev det ett av alla tillfällen i mängden. Det pratades en del om familjen och mina syskon, och ingen förväntade sig något annat än dåliga saker av mig. Jag avskydde det och nu pekade läraren bokstavligen på mig. En del av mig skämdes och ville sjunka genom jorden. Men det fanns också en annan känsla i mig, jag blev bekräftad på ett svårförklarligt sätt. Jag var i händelsernas centrum, och trots att det var på grund av en dålig sak, njöt jag av uppmärksamheten. Jag blev ju ändå utpekad och dömd på förhand, så kanske var det lika bra att göra det till någonting bra. Det var dubbelt, och det har följt mig genom livet.

s. 105 - Känslan av utanförskap började leda till ett allt starkare missnöje i den alltmer segregerade förortsmiljön. Det var inget vi direkt tänkte på, vi, den första generationens invandrarbarn, men vi var ju en del av en större förändring. Det var med vår generation det började, det som nu är ett jätteproblem, förortsgång och kriminalitet som gror i takt med att hela bostadsområden hamnar utanför.

s. 274 - Jag lämnades med känslan av utanförskap och att jag inte hörde till

s. 238 - Det jag hade lärt mig från min egen uppväxt är att det viktiga är att alltid finnas där.

Uppväxt & familjeförhållande

Karlsen - Satan från Borlänge:

s. 25 - Alkohol var som sagt inte främmande för mig. Min första fylla hade jag fått redan när jag var tre år gammal.

s. 57f - Just det där att jag inte skulle vara normal, att det skulle vara något fel på mig, skulle senare komma i en annan tappning i ett annat sammanhang. Men den gången var det min mor som sa dem om mig och jag fick läsa dem långt i efterhand där de förekom i en diagnosutredning som inte ens gällde mig. ”Alla mina barn är varma och kärleksfulla förutom Anders. Han är rå och kall.” De orden fick mig att gråta. Var det så min egen mor kände för mig?”

s. 73 - Ju mer jag dyker ner i mina minnen, desto mer övertygad blir jag om att våldet började ännu tidigare än så. Att det började redan med grov misshandel av min bror Göran hemma hos mina morföräldrar. ”

s.259 - Mitt liv har varit ett ensamt liv. Ända sedan jag var liten har jag varit ensam och rädd. Jag önskar att vi hade haft starkare familjeband, för då hade alla mina nära mått bättre. Hade de mått bättre hade jag nog också gjort det.”

De Almeida - Kramen från helvetet

s. 63 - Det inre sårade barnet som hela tiden söker efter omsorg, bekräftelse och trygghet.

s. 117 - Terapin lärde oss att ta ansvar för våra handlingar. Det var inte statens, omgivningens eller föräldrarnas fel att jag knarkade. Det var mitt eget. Jag kunde inte skylla på något yttre...Det som hänt under uppväxten var tragiskt, men det betyder inte att jag måste knarka.”

Pelosio - Jiddra inte. Hellre okänd än okänd

s. 23 - Slår de en när man är liten, då blir man ju så när man blir stor, man slår på andra.” En av de andra killarna invände att det inte alltid är så. ”Det är det visst det”, svarade Patrik snabbt.

s. 33 - Pappa slog ut med armarna så att vinflaskan åkte i golvet med en krasch. Mamma började gråta och försökte lugna ner honom genom att lägga en hand på hans arm. Men det var lönlöst. Hon fick en snabb smäll i ansiktet.

Stakset - Sebbe Staxx. Musiken. Brotten. Beroendet.

S. 16 - Jag har alltid känt att det är något fel på mig, som att jag bär på någon slags störning. En tydlig minnesbild och kanske ett tecken på min tidiga dysfunktionalitet är den lilla grodan Oves öde. Vid sju års ålder visste jag redan mycket om utanförskap. Jag kände det tydligt i skolan. Jag var den korta lilla tjockisen, en av dom som inte passade in, som sällan förtjänade uppmärksamhet annat än som måltavla för elaka ord eller förnedrande slag. I vissa perioder hade jag överhuvudtaget inga vänner. Ingen att prata med.

s. 22 - Med min trygga familj hade jag det bra.

s. 232 – ”Jag representerar dom fattiga, dom svaga, dom utsatta.”

s. 21 - Där mammorna dricker och papporna sticker, barnen gråter och ungdomarna röker hasch tills dom glömmet den vardag dom så våldsamt önskar fly ifrån.

s. 21f - Mitt Bagis är en splittrad plats. En förort där det finns rum för både misär och rikedom. Villorna med sina gröna uteplatser, grillar och lekparker ligger bara ett stenkast från Byälvsvägen och Svartågatan, gatorna där dom lite mindre privilegierade bor. Bakom loftgångar och parabolantenner döljer sig underklassens Sverige. Där mammorna dricker och papporna sticker, barnen gråter och ungdomarna röker hasch tills dom glömmet den vardag dom så våldsamt önskar fly ifrån. Välkommen till knarkaffärer och bankrån. Till stämplade socialblanketter, kokaincigaretter, sönderbrända matskedar och flygande gatstenar.

Välkommen till kvarterskrogar med blackjackmaskiner som sväljer socialbidrag dagarna i ända.

Mrsic - Där jag kommer ifrån

s.23 - “Jag mår jättebra”, svarade jag. ”Jag har gått upp tre kilo och jag får mellanmål varje dag.” Det var ordning och reda hemma hos kusin Misho, inte alls som hemma hos oss. När det var lunch eller mellanmål kunde man höra Mishos fru ropa ”Det är mat” eller ”Det finns mellanmål, vill ni ha mackor?” Det gjorde starkt intryck på mig, för det fanns inte i mitt hem. Ostmacka och varm choklad. Som svenskarna, fast de var inte svenskar. De var helt enkelt som man skulle vara, och de tog hand om sina barn

s. 26 - Jag vet inte om jag kände mig glad eller ledsen när mamma kom och hämtade mig i Bollmora, jag var nog mest kluven. Hos min kusin hade jag fått två nya kompisar i Paja och Ganna, det fanns mat på bordet och det var alltid någon hemma. Det var ordning och reda. Och framför allt var det lugnt och tryggt.

s. 23f - Uppställda på rad fick vi stå på knäna på jordgolvet medan pappa gick fram och tillbaka med en pistol i handen. Han skrek och gormade. Jag sneglade försiktigt åt sidan och såg mina syskon och min mamma och hur de tittade ner i golvet framför sig. Ingen vågade säga något utan stirrade bara ner och hoppades att det skulle ta slut.

s.30 - Plötsligt kom pappa in och jag frös till is under en sekund innan jag hann läsa av hans kroppsspråk.

s. 38 - Vad hände med familjen egentligen? Och mina syskon, varför var de nästan aldrig hemma? Jag saknade dem väldigt mycket och ville att vi skulle vara som en familj, men allt jag fick ur mamma och pappa var luddiga meningar om att de var borta, eller att de var ”problem”.

s. 35 - Jag var rädd men inte på det sätt som jag kunde bli när det hände grejer hemma.

Rexiti - Mitt liv som rånare

s. 24 – Jag hade en del telefonkontakt med mamma, det var alltid bra. Hon tyckte säkert att allt det här med mig var väldigt jobbigt, men hon var inte arg i telefon.

s. 9 – Mamma blev väldigt upprörd och besviken, och pappa blev också arg.

Myndigheter:

Karlsen - Satan från Borlänge:

s. 18 - Jag hade tät kontakt med socialtjänsten, inte minst eftersom jag blev gripen av polisen flera gånger i veckan och inlåst när jag fick någon av mina blackout, men jag klarar mig från att bli skickad till ungdomsvårdsskola, ett ständigt överhängande hot, genom att min kompis Seans pappa hjälpte mig. Jag bytte också ofta handläggare på socialtjänsten så att många av mina förseelser trillade mellan stolarna. De gjorde sina utredningar, men utåt sett var min uppväxt ganska oproblematiske. Mina morföräldrar var rekorderliga människor i ett hederligt hem, det var jag som inte mätte bra och socialen hade ändå inte så många alternativ att placera mig. Min mor var definitivt inte att räkna med och ungdomsvårdsskola skrämde mig enormt, så jag gjorde allt jag kunde för att övertyga varje handläggare som kom

i min väg om att jag hade förstått min läxa och därför inte behövde ryckas upp med rötterna. Manipulativt, absolut, men jag tror inte heller att jag hade blivit en bättre människa av att vara på en ungdomsanstalt.

Pelosio - Jiddra inte. Hellre ökad än okänd

S.23 - Det var helt okej att prata med socialsekreterarna, så länge man kunde lita på dem.
s. 23f – Där fick de stökigaste ungdomarna träffa två socialsekreterare en gång i veckan och snacka under sekretess. Alla som gick dit bodde i området och kände varandra. Patrik var yngst av alla men intog en ledarroll och styrde samtalen. Killarna berättade öppet att de brukade begå brott. 'Rätt många, rätt ofta.'
s. 23 – Myndigheterna hade försökt med allt möjligt för att få stopp på kriminaliteten i området, men Henkan Gross gick inte att stoppa så lätt.

Stakset - Sebbe Staxx. Musiken. Brotten. Beroendet.

s. 31f - Överhuvudtaget lyste ansvarskänslan med sin frånvaro inne på anstalten och någon rehabilitering var det knappast tal om. Jag såg inte mina egna fel, jag såg bara ett samhälle som inte brydde sig.
s. 32 - Det är viktigt att människor ur alla samhällsklasser söker förståelse om samhället någon gång ska förvandlas till det bättre.

Identitetsskapande:

Karlsen - Satan från Borlänge

s. 25 - Efter att jag hoppade av gymnasiet som sextonåring gick jag helhjärtat in i den kriminella identiteten.
S 32 - Mitt jobb var att vara kriminell och de gjorde sitt jobb som gick ut på att bura sådana som jag.

De Almeida - Kramen från helvetet

s. 61 - Jag blir stolt över hela grejen. Folk tycker om mina stulna kostymer, det ger mig status och en identitet. Jag har något att erbjuda. Jag fyller ett syfte.

Pelosio - Jiddra inte. Hellre ökad än okad

S.31 - Patrik var tolv år när han gjorde inträdesprovet till gänget. Han skulle hoppa på en killes huvud. Det fanns aldrig någon tvekan om huruvida han skulle göra det eller inte. Men han vinklade foten när han hoppade så att han landade lite snett och förhoppningsvis inte skadade honom alltför mycket.

S.32 - Patrik var den farliga snubben uppe på Henkan som man inte skulle tjafsa med. Han fick respekt, brudar och uppmärksamhet, allt var kul.

S.32 - Medlemmarna i Henkan Gross var en blandning av svenskar, finnar, zigenare och italienare. De flesta från trassliga hemförhållanden. De delade en dröm om respekt och cash, bortom grå betong med alkoholister, arbetslöshet och skit. Gänget hade gett Patrik lojala polare, bröder som Jarmo, Dansken och Rille.

s. 105 - Nu hade han skapat den han var. Med nattklubben Pappa P hade identiteten som gangster satt sig, snart skulle han ha ett imperium.

Mrsic - Där jag kommer ifrån

s. 41 - Det var ett ögonblick av många under min barndom, där jag blev utpekad. I det här fallet var det inget konstigt med tanke på vad vi gjort. Men för mig blev det ett av alla tillfällen i mängden. Det pratades en del om familjen och mina syskon, och ingen förväntade sig något annat än dåliga saker av mig. Jag avskydde det och nu pekade läraren bokstavligen på mig. En del av mig skämdes och ville sjunka genom jorden. Men det fanns också en annan känsla i mig, jag blev bekräftad på ett svårförklarligt sätt. Jag var i händelsernas centrum, och trots att det var på grund av en dålig sak, njöt jag av uppmärksamheten. Jag blev ju ändå utpekad och dömd på förhand, så kanske var det lika bra att göra det till någonting bra. Det var dubbelt, och det har följt mig genom livet.

Rexiti - Mitt liv som rånare

s. 28 – Att råna blev en vändpunkt för mig, nåt som övertygade mig om vad jag skulle ägna mig åt: Jag hade hittat min grej.